

**САВЈЕТ МИНИСТРА
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ**

30

На основу члана 17. Закона о Савјету министара Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 и 24/08), а у вези са ставом 3 Анекса III Меморандума о разумијевању између Одјела за међународни развој који представља Амбасада Уједињеног Краљевства у Босни и Херцеговини и Шведске Агенције за међународни развој и сурадњу коју представља Амбасада Шведске у Босни и Херцеговини и Министарства за развој и сурадњу Холандије које представља Амбасада Краљевине Холандије у Босни и Херцеговини и Делегације Еуропске комисије у Босни и Херцеговини и Савјета министара Босне и Херцеговине, Владе Федерације Босне и Херцеговине, Владе Републике Српске, Владе Брчко дистрикта Босне и Херцеговине које представљају премијери и Министарства финансија и трезора Босне и Херцеговине за успостављање Фонда за реформу јавне управе, на приједлог Канцеларије координатора за реформу јавне управе Савјет министара Босне и Херцеговине, на 115. сједници одржаној 18. децембра 2014. године, донио је

**ОДЛУКУ
О ИЗДВАЈАЊУ СРЕДСТАВА ЗА СУФИНАНСИРАЊЕ
"ФОНДА ЗА РЕФОРМУ ЈАВНЕ УПРАВЕ" ИЗ
БУЏЕТА ИНСТИТУЦИЈА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ
И МЕЂУНАРОДНИХ ОБАВЕЗА БОСНЕ И
ХЕРЦЕГОВИНЕ ЗА ПЕРИОД 2015. - 2017. ГОДИНЕ**

Члан 1.

(Предмет Одлуке)

Овом Одлуком утврђује се издвајање средстава из Буџета институција Босне и Херцеговине и међународних обавеза Босне и Херцеговине за период 2015. - 2017. године као подршка Фонду за реформу јавне управе ради

имплементације Стратегије реформе јавне управе у Босни и Херцеговини.

Члан 2.

(Обезбјеђење средстава)

Средства за период 2015. - 2017. године за суфинансирање пројеката из области реформе јавне управе у износу од по 150.000,00 КМ биће осигурана у процедури усвајања Буџета институција Босне и Херцеговине и међународних обавеза Босне и Херцеговине за наведене године, код буџетског корисника Канцеларија координатора за реформу јавне управе, на ставци Уговорене услуге (економски код 6139), као програм посебне намјене.

Члан 3.

(Реализација)

За реализацију ове Одлуке задужују се Канцеларија координатора за реформу јавне управе и Министарство финансија и трезора Босне и Херцеговине.

Члан 4.

(Ступање на снагу)

Ова Одлука ступа на снагу даном доношења и објављује се у "Службеном гласнику БиХ".

СМ број 227/14
18. децембра 2014. године
Сарајево

Предсједавајући
Савјета министара БиХ
Вјекослав Беванда, с. р.

На основу члана 17. Закона о Вјећу министара Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 и 24/08), а у вези са ставом 3 Анекса III Меморандума о разумијевању између Одјела за међународни развој који представља Амбасада Уједињеног Краљевства у Босни и Херцеговини и Шведске Агенције за међународни развој и сурадњу коју представља Амбасада Шведске у Босни и

ПОГЛАВЉЕ I - БЕЗВИЗНИ РЕЖИМ ДО 90 ДАНА

Члан 2.

(Безвизни режим до 90 дана)

Изузима се од обавезе прибављања визе за улазак, излазак, транзит и боравак на територији Босне и Херцеговине у трајању до 90 дана у периоду од шест мјесеци, почевши од дана првог уласка, странац који је држављанин једне од следећих земаља:

Андора
 Антигва и Барбуда
 Аргентина
 Аустралија
 Аустрија
 Бахами
 Бахреин
 Барбадос
 Белгија
 Брунеји
 Бугарска
 Црна Гора
 Чешка Република
 Чиле
 Данска
 Естонија
 Финска
 Француска
 Грчка
 Гватемала
 Хондурас
 Хрватска
 Ирска
 Исланд
 Италија
 Јапан
 Канада
 Катар
 Кипар
 Република Кореја
 Костарика
 Кувајт
 Летонија
 Лихтенштајн
 Литванија
 Луксембург
 Мађарска
 Македонија
 Малта
 Малтешки ред
 Маурицијус
 Мексико
 Монако
 Никарагва
 Низоземска
 Њемачка
 Норвешка
 Нови Зеланд
 Оман
 Панама
 Парагвај
 Пољска
 Португал
 Румунија
 Салвадор
 Сан Марино
 Сејшели
 Сингапур

Сједињене Америчке Државе
 Словачка
 Словенија
 Србија
 Света Столица
 Свети Кристофер и Невис
 Шпанија
 Шведска
 Швицарска Конфедерација
 Турска
 Уједињено Краљевство Велике Британије и Сјеверне Ирске
 Уједињени Арапски Емирати
 Уругвај
 Венецуела

ПОГЛАВЉЕ II - ОСТАЛИ СЛУЧАЈЕВИ БЕЗВИЗНОГ РЕЖИМА

Члан 3.

(Безвизни режим за држављане Албаније)

- (1) Држављани Албаније, носиоци важећих обичних пасоша, изузимају се од обавезе прибављања виза у сврху уласка, изласка, транзита и боравака на територији Босне и Херцеговине до 90 дана у периоду од 180 дана од дана првог уласка, а у складу са закљученим међународним споразумом.
- (2) Држављани Албаније, носиоци поморске књижице (лична карта поморца, уз посједовање бродског документа или извода из њега), путне исправе која служи за повратак у Албанију и генералне декларације (задатак лета), изузимају се од обавезе прибављања виза у сврху уласка, транзита, привременог боравака и изласка са територије Босне и Херцеговине, а у складу са закљученим међународним споразумом.
- (3) Држављани Албаније, носиоци дипломатских и службених пасоша, изузимају се од обавезе прибављања виза за улазак, излазак, транзит и боравак на територији Босне и Херцеговине до 90 дана, а у складу са закљученим међународним споразумом.

Члан 4.

(Безвизни режим за држављане Алжира)

Држављани Алжира, носиоци дипломатских пасоша, изузимају се од обавезе прибављања виза за улазак, излазак, транзит и боравак на територији Босне и Херцеговине до 90 дана од дана уласка, а у складу са закљученим међународним споразумом.

Члан 5.

(Безвизни режим за држављане Азербејџана)

- (1) Држављани Азербејџана, носиоци обичних пасоша, изузимају се од обавезе прибављања виза за улазак, излазак, транзит и боравак на територији Босне и Херцеговине до 90 дана у периоду од шест мјесеци, почевши од дана првог уласка.
- (2) Држављани Азербејџана, носиоци дипломатских и службених пасоша, изузимају се од обавезе прибављања виза за улазак, излазак, транзит и боравак на територији Босне и Херцеговине до 30 дана, а у складу са закљученим међународним споразумом.

Члан 6.

(Безвизни режим за држављане Бразила)

- (1) Држављани Бразила, који посједују важеће обичне пасоше, изузимају се од обавезе прибављања виза за улазак, излазак, транзит и боравак на територији Босне и Херцеговине у периоду који не прелази 90

дана, с тим да укупна дужина боравка не прелази 180 дана годишње, од првог уласка у земљу, а у складу са закљученим међународним споразумом.

- (2) Држављани Бразила, носиоци дипломатских и службених пасоша, изузимају се од обавезе прибављања виза за улазак, излазак, транзит и боравак на територији Босне и Херцеговине до 90 дана, а у складу са закљученим међународним споразумом.

Члан 7.

(Безвизни режим за држављане Египта)

Држављани Египта, носиоци дипломатских, службених и специјалних пасоша, изузимају се од обавезе прибављања виза за улазак, излазак, транзит и боравак на територији Босне и Херцеговине до 90 дана, а у складу са закљученим међународним споразумима.

Члан 8.

(Безвизни режим за држављане Индонезије)

Држављани Индонезије, носиоци дипломатских и службених пасоша, изузимају се од обавезе прибављања виза за улазак, излазак, транзит и боравак на територији Босне и Херцеговине до 90 дана, а у складу са закљученим међународним споразумом.

Члан 9.

(Безвизни режим за држављане Израела)

- (1) Држављани Израела, носиоци важећих обичних пасоша, изузимају се од обавезе прибављања виза за улазак, излазак, транзит и боравак на територији Босне и Херцеговине до 90 дана у периоду од шест мјесеци, почевши од дана првог уласка.
- (2) Држављани Израела, носиоци дипломатских и службених пасоша, изузимају се од обавезе прибављања виза за улазак, излазак, транзит и боравак на територији Босне и Херцеговине до 90 дана, а у складу са закљученим међународним споразумом.

Члан 10.

(Безвизни режим за држављане Казахстана)

Држављани Казахстана, носиоци дипломатских и службених пасоша, изузимају се од обавезе прибављања виза за улазак, излазак, транзит и боравак на територији Босне и Херцеговине до 30 дана, а у складу са закљученим међународним споразумом.

Члан 11.

(Безвизни режим за носиоце важећих пасоша Народне Републике Кине, пасоша Тајвана и пасоша издатих у Посебним управним подручјима Народне Републике Кине)

- (1) Држављани Народне Републике Кине, носиоци дипломатских, службених и пословно-обичних пасоша, изузимају се од обавезе прибављања виза за улазак, излазак, транзит и боравак на територији Босне и Херцеговине до 90 дана, а у складу са закљученим међународним споразумом.
- (2) Изузимају се од обавезе прибављања виза за улазак, излазак, транзит и боравак на територији Босне и Херцеговине у трајању до 90 дана у периоду од шест мјесеци, почевши од дана првог уласка, носиоци пасоша Тајвана и то само уколико је у пасош унесен и број личне карте, као и носиоци пасоша издатих у Посебним управним подручјима Народне Републике Кине: Хонг Конг и Макао.

Члан 12.

(Безвизни режим за држављане Кубе)

Држављани Кубе, носиоци дипломатских и службених пасоша, изузимају се од обавезе прибављања виза за улазак, излазак, транзит и боравак на територији

Босне и Херцеговине до 90 дана, а у складу са закљученим међународним споразумом.

Члан 13.

(Безвизни режим за држављане Малезије)

Држављани Малезије, носиоци важећих обичних, дипломатских и службених пасоша, изузимају се од обавезе прибављања виза за улазак, излазак, транзит и боравак на територији Босне и Херцеговине у периоду који не прелази 90 дана, а у складу са закљученим међународним споразумом.

Члан 14.

(Безвизни режим за држављане Молдавије)

Држављани Молдавије, носиоци дипломатских и службених пасоша, изузимају се од обавезе прибављања виза за улазак, излазак, транзит и боравак на територији Босне и Херцеговине до 90 дана, а у складу са закљученим међународним споразумом.

Члан 15.

(Безвизни режим за држављане Руске Федерације)

- (1) Држављани Руске Федерације, носиоци обичних пасоша, поморске књижице (уз посједовање бродског документа или извода из њега) и путне исправе (путни лист) која служи за повратак у Руску Федерацију, изузимају се од обавезе прибављања виза за улазак, излазак, транзит и боравак на територији Босне и Херцеговине, на период који не прелази 30 дана у оквиру сваких 60 дана, рачунајући од датума првог уласка, а у складу са закљученим међународним споразумом.
- (2) Држављани Руске Федерације, носиоци дипломатских и службених пасоша, изузимају се од обавезе прибављања виза за улазак, излазак, транзит и боравак на територији Босне и Херцеговине до 90 дана, а у складу са закљученим међународним споразумом.

Члан 16.

(Безвизни режим за држављане Украјине)

- (1) Држављани Украјине, носиоци важећих обичних пасоша, дјечијег путног документа, поморских књижица и идентификационог документа који служи за повратак у Украјину, изузимају се од обавезе прибављања виза за улазак, излазак, транзит и боравак на територији Босне и Херцеговине на период који не прелази 30 дана, у оквиру два мјесеца, од датума првог уласка, а у складу са закљученим међународним споразумом.
- (2) Држављани Украјине, носиоци дипломатских и службених пасоша, изузимају се од обавезе прибављања виза за улазак, излазак, транзит и боравак на територији Босне и Херцеговине до 90 дана, а у складу са закљученим међународним споразумом.

Члан 17.

(Безвизни режим у случају посједовања вишекратне Шенген визе или дозволе боравка у земљама потписницама Шенгенског споразума или земљама Европске уније)

- (1) Држављани земаља са којима Босна и Херцеговина има визни режим, могу са пасошем ући у Босну и Херцеговину, без обавезе прибављања виза за улазак, излазак, транзит и боравак на територији Босне и Херцеговине и то уколико исти посједују важећу вишекратну Шенген визу или визу земље Европске уније или одговарајућу дозволу боравка у земљама Шенгенског подручја или земљама Европске уније и по обављеној провјери односно контроли граничне полиције Босне и Херцеговине.

- (2) Одредбе из става (1) овог члана важе само уколико носиоци Шенген визе или визе земље Европске уније или одговарајуће дозволе боравака у земљама Шенгенског подручја или земљама Европске уније, долазе у Босну и Херцеговину из:
- земље потписнице Шенгенског споразума;
 - земље чланице Европске уније;
 - земље са којом Босна и Херцеговина има потписан споразум о реадмисији који је ступио на снагу.
- (3) Вријеме боравака у Босни и Херцеговини у случајевима из овог члана, могуће је само у појединачном периоду боравака не дужем од 15 дана и у року важења визе или дозволе боравака издате од стране земље из Шенген зоне или чланице Европске уније, с тим да укупан број дана проведених у више појединачних боравака не прелази 90 дана у периоду од шест мјесеци, почевши од дана првог уласка.
- (4) Одредбе из става (1) овог члана не односе се на лица која имају по било којем основу забрану уласка, изласка, транзита и боравака у Босни и Херцеговини.

Члан 18.

(Безвизни режим за носиоце *Laissez-Passer*)

Носиоци посебних путних исправа што их издају Уједињени народи, односно специјализоване установе Уједињених народа (*Laissez-Passer*) изузимају се од обавезе прибављања виза за улазак, излазак, транзит и боравак на територији Босне и Херцеговине до 90 дана у периоду од шест мјесеци, почевши од дана првог уласка.

Члан 19.

(Безвизни режим за носиоце дипломатских и службених пасоша по другом основу)

Изузимају се од обавезе прибављања виза за улазак, излазак, транзит и боравак на територији Босне и Херцеговине до 90 дана носиоци важећих дипломатских и службених пасоша сљедећих земаља:

Иран
 Јордан
 Пакистан
 Саудијска Арабија
 Тунис

Члан 20.

(Безвизни режим за носиоце личне карте)

Држављани сљедећих земаља могу улазити, излазити, транзитирати и боравити на територији Босне и Херцеговине до 90 дана у периоду од шест мјесеци, почевши од дана првог уласка, осим са путном исправом и са важећом личном картом којом се доказује идентитет и држављанство:

- земље чланице Европске уније,
- земље потписнице Шенгенског споразума и
- Андора, Црна Гора, Лихтенштајн, Монако, Сан Марино, Србија, Света Столица и Швицарска Конфедерација.

Члан 21.

(Безвизни режим за носиоце идентификационе исказнице (ИД) Министарства иностраних послова БиХ)

Носиоци важећих дипломатских, службених или обичних пасоша, који су акредитовани при Одјелу за дипломатски протокол Министарства иностраних послова Босне и Херцеговине и којима је издата посебна исказница, изузимају се од обавезе прибављања виза за улазак, излазак, транзит и боравак на територији Босне и Херцеговине, за вријеме трајања њиховог мандата.

Члан 22.

(Безвизни режим за припаднике НАТО и ПфП)

- (1) Припадници снага НАТО и ПфП могу улазити, излазити, транзитирати и боравити на територији Босне и Херцеговине на основу:
- исказнице са фотографијом коју је издала земља која шаље снаге и на којој су наведени припадничко име и презиме, датум рођења, чин, број (ако постоји) и вид,
 - појединачне или групне наредбе за кретање појединца или групе на језику земље која шаље снаге, те на енглеском и француском, а коју је издала одговарајућа служба земље која шаље снаге или Организације Сјеверноатлантског уговора и која потврђује статус појединца или групе као појединачног припадника или групе припадника снага и одобрено кретање.
- (2) Припадници цивилне компоненте и чланови породица снага из става (1) овог члана могу улазити, излазити, транзитирати и боравити на територији Босне и Херцеговине уколико су као такви означени у својим пасошима.

ПОГЛАВЉЕ III - ПОСЕБНИ СЛУЧАЈЕВИ ВИЗНОГ РЕЖИМА

Члан 23.

(Визе за носиоце путних исправа за избјеглице, особе без држављанства и путних исправа за странце)

- (1) Носиоци сљедећих важећих посебних врста путних исправа и с њима изједначених путних докумената требају визу за улазак, излазак, транзит и боравак на територији Босне и Херцеговине до 90 дана у периоду од шест мјесеци:
- путних исправа за избјеглице које издају земље потписнице Женевске конвенције о статусу избјеглица, од 28. јула 1951. године,
 - путних исправа за особе без држављанства које издају земље потписнице Женевске конвенције о правном положају особа без држављанства, од 28. септембра 1954. године, и
 - путних исправа за странце.
- (2) Изузетно од одредби става (1) овог члана носиоци важећих путних исправа за избјеглице или путних исправа за особе без држављанства издатих у: земљама чланицама Европске уније, земљама потписницама Шенгенског споразума, Андори, Јапану, Канади, Лихтенштајну, Монаку, Сан Марину, Сједињеним Америчким Државама, Светој Столици и Швицарској Конфедерацији, не требају визу за улазак, излазак, транзит и боравак на територији Босне и Херцеговине до 90 дана у периоду од шест мјесеци, почевши од дана првог уласка.
- (3) Изузетно од одредби става (1) овог члана, носиоци важећих путних исправа за странце издатих у: земљама чланицама Европске уније, земљама потписницама Шенгенског споразума, Андори, Јапану, Канади, Лихтенштајну, Монаку, Сан Марину, Сједињеним Америчким Државама, Светој Столици и Швицарској Конфедерацији, не требају визу за улазак, излазак, транзит и боравак на територији Босне и Херцеговине до 90 дана у периоду од шест мјесеци, почевши од дана првог уласка, ако је носиоцу омогућен повратак у земљу која је издала путну исправу.

Члан 24.

(Визе за грађане Косова)

- (1) Носиоци путних исправа за ознаком "Република Косово" обавезни су претходно прибавити визу, која се не уноси у путну исправу, него се издаје на посебном обрасцу и по посебном поступку.
- (2) Облик и садржина обрасца из става (1) овог члана налази се у прилогу ове Одлуке и чини њен саставни дио.

ПОГЛАВЉЕ IV - ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 25.

(Извјештавање)

Министарство иностраних послова Босне и Херцеговине дужно је у периоду од шест мјесеци

извјештавати Савјет министара Босне и Херцеговине о ефектима провођења ове Одлуке.

Члан 26.

(Престанак важења)

Ступањем на снагу ове Одлуке престаје да важи Одлука о визама ("Службени гласник БиХ", број 54/12).

Члан 27.

(Ступање на снагу)

Ова Одлука ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном гласнику БиХ".

СМ број 228/14

18. децембра 2014. године
Сарајево

Председавајући

Савјета министара БиХ
Вјекослав Беванда, с. р.

DODATAK 1.
Образак за уношење визе

BOSNA I HERCEGOVINA
БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
BOSNIA AND HERZEGOVINA
BOSNIE-HERZEGOVINE

OBRAZAC ZA UNOŠENJE VIZE
ОБРАЗАЦ ЗА УНОШЕЊЕ ВИЗЕ
FORM FOR AFFIXING THE VISA
FEUILLET POUR L'APPOSITION D'UN VISA
A0000000

ambasada – veleposlanstvo - амбасада/ generalni konzulat-генерални конзулат
Embassy/Consulate-General

Prezime - Презиме/Surname/Nom

Pečat - Печат/Stamp/Cachet

Ime - Име/Given name/Prénom

Potpis - Потпис/Signature/Signature

Datum rođenja – Датум рођења/Date of birth/Date de naissance

Datum - Датум/Date/Date

Broj pasoša – Број путовнице – Број пасоша/Passport number/Numéro de passeport

Prostor za unos maljepnice vize

Na osnovu člana 20. i člana 21. stav (1) Zakona o kretanju i boravku stranaca i azilu ("Službeni glasnik BiH", br. 36/08 i 87/12) i člana 17. Zakona o Vijeću ministara Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 i 24/08), na prijedlog Ministarstva vanjskih poslova Bosne i Hercegovine, Vijeće ministara Bosne i Hercegovine, na 115. sjednici održanoj 18.12.2014. godine, donijelo je

ODLUKU O VIZAMA

Član 1.

(Predmet odluke)

Ovom Odlukom određuju se zemlje čiji državljani mogu ući u Bosnu i Hercegovinu bez obaveze pribavljanja viza, koristeći se pasošem i drugim identifikacionim dokumentom koji se može koristiti za ulazak, izlazak, tranzit i boravak na teritoriji Bosne i Hercegovine.

POGLAVLJE I - BEZVIZNI REŽIM DO 90 DANA

Član 2.

(Bezvizni režim do 90 dana)

Izuzima se od obaveze pribavljanja vize za ulazak, izlazak, tranzit i boravak na teritoriji Bosne i Hercegovine u trajanju do 90 dana u periodu od šest mjeseci, počevši od dana prvog ulaska, stranac koji je državljanin jedne od sljedećih zemalja:

Andora
Antigva i Barbuda
Argentina
Australija
Austrija
Bahami
Bahrein
Barbados
Belgija
Bruneji
Bugaraska
Crna Gora
Češka Republika
Čile
Danska
Estonija
Finska
Francuska
Grčka
Gvatemala
Honduras
Hrvatska
Irska
Island
Italija
Japan
Kanada
Katar
Kipar
Republika Koreja
Kostarika
Kuvajt
Letonija
Lihtenštajn
Litvanija
Luksemburg
Mađarska
Makedonija

Malta
Malteški red
Mauricijus
Meksiko
Monako
Nikaragva
Nizozemska
Njemačka
Norveška
Novi Zeland
Oman
Panama
Paragvaj
Poljska
Portugal
Rumunija
Salvador
San Marino
Sejšeli
Singapur
Sjedinjene Američke Države
Slovačka
Slovenija
Srbija
Sveta Stolica
Sveti Kristofor i Nevis
Španija
Švedska
Švicarska Konfederacija
Turska
Ujedinjeno Kraljevstvo Velike Britanije i Sjeverne Irske
Ujedinjeni Arapski Emirati
Urugvaj
Venecuela

POGLAVLJE II - OSTALI SLUČAJEVI BEZVIZNOG REŽIMA

Član 3.

(Bezvizni režim za državljane Albanije)

- (1) Državljanin Albanije, nosioci važećih običnih pasoša, izuzimaju se od obaveze pribavljanja viza u svrhu ulaska, izlaska, tranzita i boravka na teritoriji Bosne i Hercegovine do 90 dana u periodu od 180 dana od dana prvog ulaska, a u skladu sa zaključenim međunarodnim sporazumom.
- (2) Državljanin Albanije, nosioci pomorske knjižice (lična karta pomorca, uz posjedovanje brodskog dokumenta ili izvoda iz njega), putne isprave koja služi za povratak u Albaniju i generalne deklaracije (zadatak leta), izuzimaju se od obaveze pribavljanja viza u svrhu ulaska, tranzita, privremenog boravka i izlaska sa teritorije Bosne i Hercegovine, a u skladu sa zaključenim međunarodnim sporazumom.
- (3) Državljanin Albanije, nosioci diplomatskih i službenih pasoša, izuzimaju se od obaveze pribavljanja viza za ulazak, izlazak, tranzit i boravak na teritoriji Bosne i Hercegovine do 90 dana, a u skladu sa zaključenim međunarodnim sporazumom.

Član 4.

(Bezvizni režim za državljane Alžira)

Državljanin Alžira, nosioci diplomatskih pasoša, izuzimaju se od obaveze pribavljanja viza za ulazak, izlazak, tranzit i boravak na teritoriji Bosne i Hercegovine do 90 dana od dana ulaska, a u skladu sa zaključenim međunarodnim sporazumom.

Члан 5.

(Bezvizni režim za državljane Azerbejdžana)

- (1) Državljeni Azerbejdžana, nosioci običnih pasoša, izuzimaju se od obaveze pribavljanja viza za ulazak, izlazak, tranzit i boravak na teritoriji Bosne i Hercegovine do 90 dana u periodu od šest mjeseci, počevši od dana prvog ulaska.
- (2) Državljeni Azerbejdžana, nosioci diplomatskih i službenih pasoša, izuzimaju se od obaveze pribavljanja viza za ulazak, izlazak, tranzit i boravak na teritoriji Bosne i Hercegovine do 30 dana, a u skladu sa zaključenim međunarodnim sporazumom.

Члан 6.

(Bezvizni režim za državljane Brazila)

- (1) Državljeni Brazila, koji posjeduju važeće obične pasoše, izuzimaju se od obaveze pribavljanja viza za ulazak, izlazak, tranzit i boravak na teritoriji Bosne i Hercegovine u periodu koji ne prelazi 90 dana, s tim da ukupna dužina boravka ne prelazi 180 dana godišnje, od prvog ulaska u zemlju, a u skladu sa zaključenim međunarodnim sporazumom.
- (2) Državljeni Brazila, nosioci diplomatskih i službenih pasoša, izuzimaju se od obaveze pribavljanja viza za ulazak, izlazak, tranzit i boravak na teritoriji Bosne i Hercegovine do 90 dana, a u skladu sa zaključenim međunarodnim sporazumom.

Члан 7.

(Bezvizni režim za državljane Egipta)

Državljeni Egipta, nosioci diplomatskih, službenih i specijalnih pasoša, izuzimaju se od obaveze pribavljanja viza za ulazak, izlazak, tranzit i boravak na teritoriji Bosne i Hercegovine do 90 dana, a u skladu sa zaključenim međunarodnim sporazumima.

Члан 8.

(Bezvizni režim za državljane Indonezije)

Državljeni Indonezije, nosioci diplomatskih i službenih pasoša, izuzimaju se od obaveze pribavljanja viza za ulazak, izlazak, tranzit i boravak na teritoriji Bosne i Hercegovine do 90 dana, a u skladu sa zaključenim međunarodnim sporazumom.

Члан 9.

(Bezvizni režim za državljane Izraela)

- (1) Državljeni Izraela, nosioci važećih običnih pasoša, izuzimaju se od obaveze pribavljanja viza za ulazak, izlazak, tranzit i boravak na teritoriji Bosne i Hercegovine do 90 dana u periodu od šest mjeseci, počevši od dana prvog ulaska.
- (2) Državljeni Izraela, nosioci diplomatskih i službenih pasoša, izuzimaju se od obaveze pribavljanja viza za ulazak, izlazak, tranzit i boravak na teritoriji Bosne i Hercegovine do 90 dana, a u skladu sa zaključenim međunarodnim sporazumom.

Члан 10.

(Bezvizni režim za državljane Kazahstana)

Državljeni Kazahstana, nosioci diplomatskih i službenih pasoša, izuzimaju se od obaveze pribavljanja viza za ulazak, izlazak, tranzit i boravak na teritoriji Bosne i Hercegovine do 30 dana, a u skladu sa zaključenim međunarodnim sporazumom.

Члан 11.

(Bezvizni režim za nosioce važećih pasoša Narodne Republike Kine, pasoša Tajvana i pasoša izdatih u Posebnim upravnim područjima Narodne Republike Kine)

- (1) Državljeni Narodne Republike Kine, nosioci diplomatskih, službenih i poslovno-običnih pasoša, izuzimaju se od obaveze pribavljanja viza za ulazak, izlazak, tranzit i boravak na teritoriji Bosne i Hercegovine do 90 dana, a u skladu sa zaključenim međunarodnim sporazumom.
- (2) Izuzimaju se od obaveze pribavljanja viza za ulazak, izlazak, tranzit i boravak na teritoriji Bosne i Hercegovine u trajanju do 90 dana u periodu od šest mjeseci, počevši od dana prvog ulaska, nosioci pasoša Tajvana i to samo ukoliko je u pasoš unesen broj lične karte, kao i nosioci pasoša izdatih u Posebnim upravnim područjima Narodne Republike Kine: Hong Kong i Makao.

Члан 12.

(Bezvizni režim za državljane Kube)

Državljeni Kube, nosioci diplomatskih i službenih pasoša, izuzimaju se od obaveze pribavljanja viza za ulazak, izlazak, tranzit i boravak na teritoriji Bosne i Hercegovine do 90 dana, a u skladu sa zaključenim međunarodnim sporazumom.

Члан 13.

(Bezvizni režim za državljane Malezije)

Državljeni Malezije, nosioci važećih običnih, diplomatskih i službenih pasoša, izuzimaju se od obaveze pribavljanja viza za ulazak, izlazak, tranzit i boravak na teritoriji Bosne i Hercegovine u periodu koji ne prelazi 90 dana, a u skladu sa zaključenim međunarodnim sporazumom.

Члан 14.

(Bezvizni režim za državljane Moldavije)

Državljeni Moldavije, nosioci diplomatskih i službenih pasoša, izuzimaju se od obaveze pribavljanja viza za ulazak, izlazak, tranzit i boravak na teritoriji Bosne i Hercegovine do 90 dana, a u skladu sa zaključenim međunarodnim sporazumom.

Члан 15.

(Bezvizni režim za državljane Ruske Federacije)

- (1) Državljeni Ruske Federacije, nosioci običnih pasoša, pomorske knjižice (uz posjedovanje broskog dokumenta ili izvoda iz njega) i putne isprave (putni list) koja služi za povratak u Rusku Federaciju, izuzimaju se od obaveze pribavljanja viza za ulazak, izlazak, tranzit i boravak na teritoriji Bosne i Hercegovine, na period koji ne prelazi 30 dana u okviru svakih 60 dana, računajući od datuma prvog ulaska, a u skladu sa zaključenim međunarodnim sporazumom.
- (2) Državljeni Ruske Federacije, nosioci diplomatskih i službenih pasoša, izuzimaju se od obaveze pribavljanja viza za ulazak, izlazak, tranzit i boravak na teritoriji Bosne i Hercegovine do 90 dana, a u skladu sa zaključenim međunarodnim sporazumom.

Члан 16.

(Bezvizni režim za državljane Ukrajine)

- (1) Državljeni Ukrajine, nosioci važećih običnih pasoša, dječijeg putnog dokumenta, pomorskih knjižica i identifikacionog dokumenta koji služi za povratak u Ukrajinu, izuzimaju se od obaveze pribavljanja viza za ulazak, izlazak, tranzit i boravak na teritoriji Bosne i Hercegovine na period koji ne prelazi 30 dana, u okviru dva mjeseca, od datuma prvog ulaska, a u skladu sa zaključenim međunarodnim sporazumom.

- (2) Državlјani Ukrajine, nosioci diplomatskih i službenih pasoša, izuzimaju se od obaveze pribavlјanja viza za ulazak, izlazak, tranzit i boravak na teritoriji Bosne i Hercegovine do 90 dana, a u skladu sa zaključenim međunarodnim sporazumom.

Član 17.

(Bezvizni režim u slučaju posjedovanja višekratne Šengen vize ili dozvole boravka u zemljama potpisnicama Šengenskog sporazuma ili zemljama Evropske unije)

- (1) Državlјani zemalja sa kojima Bosna i Hercegovina ima vizni režim, mogu sa pasošem ući u Bosnu i Hercegovinu, bez obaveze pribavlјanja viza za ulazak, izlazak, tranzit i boravak na teritoriji Bosne i Hercegovine i to ukoliko isti posjeduju važeću višekratnu Šengen vizu ili vizu zemlje Evropske unije ili odgovarajuću dozvolu boravka u zemljama Šengenskog područja ili zemljama Evropske unije i po obavljenoj provjeri odnosno kontroli granične policije Bosne i Hercegovine.
- (2) Odredbe iz stava (1) ovog člana važe samo ukoliko nosioci Šengen vize ili vize zemlje Evropske unije ili odgovarajuće dozvole boravka u zemljama Šengenskog područja ili zemljama Evropske unije, dolaze u Bosnu i Hercegovinu iz:
- zemlje potpisnice Šengenskog sporazuma;
 - zemlje članice Evropske unije;
 - zemlje sa kojom Bosna i Hercegovina ima potpisan sporazum o readmisiji koji je stupio na snagu.
- (3) Vrijeme boravka u Bosni i Hercegovini u slučajevima iz ovog člana, moguće je ukupno u trajanju do 90 dana u periodu od šest mjeseci, počevši od dana prvog ulaska, s tim da jedan neprekidan boravak u Bosni i Hercegovini ne može biti duži od 15 dana i u roku važenja vize ili dozvole boravka izdate od strane zemlje iz Šengen zone ili članice Evropske unije.
- (4) Odredbe iz stava (1) ovog člana ne odnose se na lica koja imaju po bilo kojem osnovu zabranu ulaska, izlaska, tranzita i boravka u Bosni i Hercegovini.

Član 18.

(Bezvizni režim za nosioce Laissez-Passer)

Nosioci posebnih putnih isprava što ih izdaju Ujedinjeni narodi, odnosno specijalizirane ustanove Ujedinjenih naroda (Laissez-Passer) izuzimaju se od obaveze pribavlјanja viza za ulazak, izlazak, tranzit i boravak na teritoriji Bosne i Hercegovine do 90 dana u periodu od šest mjeseci, počevši od dana prvog ulaska.

Član 19.

(Bezvizni režim za nosioce diplomatskih i službenih pasoša po drugom osnovu)

Izuzimaju se od obaveze pribavlјanja viza za ulazak, izlazak, tranzit i boravak na teritoriji Bosne i Hercegovine do 90 dana nosioci važećih diplomatskih i službenih pasoša sljedećih zemalja:

Iran
Jordan
Pakistan
Saudijska Arabija
Tunis

Član 20.

(Bezvizni režim za nosioce lične karte)

Državlјani sljedećih zemalja mogu ulaziti, izlaziti, tranzitirati i boraviti na teritoriji Bosne i Hercegovine do 90 dana u periodu od šest mjeseci, počevši od dana prvog ulaska, osim sa putnom ispravom i sa važećom ličnom kartom kojom se dokazuje identitet i državlјanstvo:

- zemlje članice Evropske unije,
- zemlje potpisnice Šengenskog sporazuma i
- Andora, Crna Gora, Lihtenštajn, Monako, San Marino, Srbija, Sveta Stolica i Švicarska Konfederacija.

Član 21.

(Bezvizni režim za nosioce identifikacione iskaznice (ID) Ministarstva vanjskih poslova BiH)

Nosioci važećih diplomatskih, službenih, specijalnih ili običnih pasoša, koji su akreditovani pri Odjelu za diplomatski protokol Ministarstva vanjskih poslova Bosne i Hercegovine i kojima je izdata posebna iskaznica, izuzimaju se od obaveze pribavlјanja viza za ulazak, izlazak, tranzit i boravak na teritoriji Bosne i Hercegovine, za vrijeme trajanja njihovog mandata.

Član 22.

(Bezvizni režim za pripadnike NATO i PpP)

- (1) Pripadnici snaga NATO i PpP mogu ulaziti, izlaziti, tranzitirati i boraviti na teritoriji Bosne i Hercegovine na osnovu:
- iskaznice sa fotografijom koju je izdala zemlja koja šalje snage i na kojoj su navedeni pripadnikovo ime i prezime, datum rođenja, čin, broj (ako postoji) i vid,
 - pojedinačne ili grupne naredbe za kretanje pojedinaca ili grupe na jeziku zemlje koja šalje snage, te na engleskom i francuskom, a koju je izdala odgovarajuća služba zemlje koja šalje snage ili Organizacije Sjevernoatlanskog ugovora i koja potvrđuje status pojedinca ili grupe kao pojedinačnog pripadnika ili grupe pripadnika snaga i odobreno kretanje.
- (2) Pripadnici civilne komponente i članovi porodica snaga iz stava (1) ovog člana mogu ulaziti, izlaziti, tranzitirati i boraviti na teritoriji Bosne i Hercegovine ukoliko su kao takvi označeni u svojim pasošima.

POGLAVLJE III - POSEBNI SLUČAJEVI VIZNOG REŽIMA

Član 23.

(Vize za nosioce putnih isprava za izbjeglice, osobe bez državlјanstva i putnih isprava za strance)

- (1) Nosioci sljedećih važećih posebnih vrsta putnih isprava i s njima izjednačenih putnih dokumenata trebaju vizu za ulazak, izlazak, tranzit i boravak na teritoriji Bosne i Hercegovine do 90 dana u periodu od šest mjeseci:
- putnih isprava za izbjeglice koje izdaju zemlje potpisnice Ženevske konvencije o statusu izbjeglica, od 28. jula 1951. godine,
 - putnih isprava za osobe bez državlјanstva koje izdaju zemlje potpisnice Ženevske konvencije o pravnom položaju osoba bez državlјanstva, od 28. septembra 1954. godine, i
 - putnih isprava za strance.
- (2) Izuzetno od odredbi stava (1) ovog člana nosioci važećih putnih isprava za izbjeglice ili putnih isprava za osobe bez državlјanstva izdatih u: zemljama članicama Evropske unije, zemljama potpisnicama Šengenskog sporazuma, Andori, Japanu, Kanadi, Lihtenštajnu, Monaku, San Marinu, Sjedinjenim Američkim Državama, Svetoj Stolici i Švicarskoj Konfederaciji, ne trebaju vizu za ulazak, izlazak, tranzit i boravak na teritoriji Bosne i Hercegovine do 90 dana u periodu od šest mjeseci, počevši od dana prvog ulaska.
- (3) Izuzetno od odredbi stava (1) ovog člana, nosioci važećih putnih isprava za strance izdatih u: zemljama članicama Evropske unije, zemljama potpisnicama Šengenskog sporazuma, Andori, Japanu, Kanadi, Lihtenštajnu, Monaku,

San Marinu, Sjedinjenim Američkim Državama, Svetoj Stolici i Švicarskoj Konfederaciji, ne trebaju vizu za ulazak, izlazak, tranzit i boravak na teritoriji Bosne i Hercegovine do 90 dana u periodu od šest mjeseci, počevši od dana prvog ulaska, ako je nosiocu omogućen povratak u zemlju koja je izdala putnu ispravu.

Član 24.

(Vize za građane Kosova)

- (1) Nosioci putnih isprava sa oznakom "Republika Kosovo" obavezni su prethodno pribaviti vizu, koja se ne unosi u putnu ispravu, nego se izdaje na posebnom obrascu i po posebnom postupku.
- (2) Oblik i sadržina obrasca iz stava (1) ovog člana nalazi se u prilogu ove Odluke i čini njen sastavni dio.

POGLAVLJE IV - PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 25.

(Izveštavanje)

Ministarstvo vanjskih poslova Bosne i Hercegovine dužno je u periodu od šest mjeseci izvještavati Vijeće ministara Bosne i Hercegovine o efektima provođenja ove Odluke.

Član 26.

(Prestanak važenja)

Stupanjem na snagu ove Odluke prestaje da važi Odluka o vizama ("Službeni glasnik BiH", broj 54/12).

Član 27.

(Stupanje na snagu)

Ova Odluka stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku BiH".

VM broj 228/14
18. decembra 2014. godine
Sarajevo

Predsjedavajući
Vijeća ministara BiH
Vjekoslav Bevanda, s. r.

DODATAK 1.
Образак за уношење визе

BOSNA I HERCEGOVINA
БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
BOSNIA AND HERZEGOVINA
BOSNIE-HERZEGOVINE

OBRAZAC ZA UNOŠENJE VIZE
ОБРАЗАЦ ЗА УНОШЕЊЕ ВИЗЕ
FORM FOR AFFIXING THE VISA
FEUILLET POUR L'APPOSITION D'UN VISA
A0000000

ambasada – veleposlanstvo - амбасада/ generalni konzulat-генерални конзулат
Embassy/Consulate-General

Prezime - Презиме/Surname/Nom

Pečat - Печат/Stamp/Cachet

Ime - Име/Given name/Prénom

Potpis - Потпис/Signature/Signature

Datum rođenja – Датум рођења/Date of birth/Date de naissance

Datum - Датум/Date/Date

Broj pasoša – Број путовнице – Број пасоша/Passport number/Numéro de passeport

Prostor za unos maljepnice vize

Na temelju članka 20. i članka 21. stavak (1) Zakona o kretanju i boravku stranaca i azilu ("Službeni glasnik BiH", br. 36/08 i 87/12) i članka 17. Zakona o Vijeću ministara Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 i 24/08), na prijedlog Ministarstva vanjskih poslova Bosne i Hercegovine, Vijeće ministara Bosne i Hercegovine, na 115. sjednici održanoj 18.12.2014. godine, donijelo je

ODLUKU O VIZAMA

Članak 1.

(Predmet odluke)

Ovom Odlukom određuju se zemlje čiji državljani mogu ući u Bosnu i Hercegovinu bez obveze pribavljanja viza, koristeći se putovnicom i drugom identifikacijskom ispravom koja se može koristiti za ulazak, izlazak, tranzit i boravak na teritoriji Bosne i Hercegovine.

POGLAVLJE I - BEZVIZNI REŽIM DO 90 DANA

Članak 2.

(Bezvizni režim do 90 dana)

Izuzima se od obveze pribavljanja vize za ulazak, izlazak, tranzit i boravak na teritoriji Bosne i Hercegovine u trajanju do 90 dana u periodu od šest mjeseci, počevši od dana prvog ulaska, stranac koji je državljanin jedne od sljedećih zemalja:

Andora
Antigva i Barbuda
Argentina
Australija
Austrija
Bahami
Bahrein
Barbados
Belgija
Bruneji
Bugarska
Cipar
Crna Gora
Češka Republika
Čile
Danska
Estonija
Finska
Francuska
Grčka
Gvatemala
Honduras
Hrvatska
Irska
Island
Italija
Japan
Kanada
Katar
Republika Koreja
Kostarika
Kuvajt
Latvija
Lihtenštajn
Litva
Luksemburg
Mađarska
Makedonija
Malta

Malteški red
Mauricijus
Meksiko
Monako
Nikaragva
Nizozemska
Njemačka
Norveška
Novi Zeland
Oman
Panama
Paragvaj
Poljska
Portugal
Rumunjska
Salvador
San Marino
Sejšeli
Singapur
Sjedinjene Američke Države
Slovačka
Slovenija
Srbija
Sveta Stolica
Sveti Kristofer i Nevis
Španjolska
Švedska
Švicarska Konfederacija
Turska
Ujedinjeno Kraljevstvo Velike Britanije i Sjeverne Irske
Ujedinjeni Arapski Emirati
Urugvaj
Venecuela

POGLAVLJE II - OSTALI SLUČAJEVI BEZVIZNOG REŽIMA

Članak 3.

(Bezvizni režim za državljane Albanije)

- (1) Državljanin Albanije, nositelj važećih običnih putovnica, izuzimaju se od obveze pribavljanja viza u svrhu ulaska, izlaska, tranzita i boravka na teritoriji Bosne i Hercegovine do 90 dana u periodu od 180 dana od dana prvog ulaska, a sukladno zaključenim međunarodnim sporazumom.
- (2) Državljanin Albanije, nositelj pomorske knjižice (osobna iskaznica pomorca, uz posjedovanje brodske isprave ili izvotka iz nje), putne isprave koja služi za povratak u Albaniju i generalne deklaracije (zadatak leta), izuzimaju se od obveze pribavljanja viza u svrhu ulaska, tranzita, privremenog boravka i izlaska sa teritorije Bosne i Hercegovine, a sukladno zaključenom međunarodnom sporazumu.
- (3) Državljanin Albanije, nositelj diplomatskih i službenih putovnica, izuzimaju se od obveze pribavljanja viza za ulazak, izlazak, tranzit i boravak na teritoriji Bosne i Hercegovine do 90 dana, a sukladno zaključenom međunarodnom sporazumu.

Članak 4.

(Bezvizni režim za državljane Alžira)

Državljanin Alžira, nositelj diplomatskih putovnica, izuzimaju se od obveze pribavljanja viza za ulazak, izlazak, tranzit i boravak na teritoriji Bosne i Hercegovine do 90 dana od dana ulaska, a sukladno zaključenom međunarodnom sporazumu.

Чланак 5.

(Bezvizni režim za državljane Azerbejdžana)

- (1) Državlјani Azerbejdžana, nositelji običnih putovnica, izuzimaju se od obveze pribavlјanja viza za ulazak, izlazak, tranzit i boravak na teritoriji Bosne i Hercegovine do 90 dana u periodu od šest mjeseci, počevši od dana prvog ulaska.
- (2) Državlјani Azerbejdžana, nositelji diplomatskih i službenih putovnica, izuzimaju se od obveze pribavlјanja viza za ulazak, izlazak, tranzit i boravak na teritoriji Bosne i Hercegovine do 30 dana, a sukladno zaključenom međunarodnom sporazumu.

Чланак 6.

(Bezvizni režim za državljane Brazila)

- (1) Državlјani Brazila, koji posjeduju važeće obične putovnice, izuzimaju se od obveze pribavlјanja viza za ulazak, izlazak, tranzit i boravak na teritoriji Bosne i Hercegovine u periodu koji ne prelazi 90 dana, s tim da ukupna dužina boravka ne prelazi 180 dana godišnje, od prvog ulaska u zemlju, a sukladno zaključenom međunarodnom sporazumu.
- (2) Državlјani Brazila, nositelji diplomatskih i službenih putovnica, izuzimaju se od obveze pribavlјanja viza za ulazak, izlazak, tranzit i boravak na teritoriji Bosne i Hercegovine do 90 dana, a sukladno zaključenom međunarodnom sporazumu.

Чланак 7.

(Bezvizni režim za državljane Egipta)

Državlјani Egipta, nositelji diplomatskih, službenih i specijalnih putovnica, izuzimaju se od obveze pribavlјanja viza za ulazak, izlazak, tranzit i boravak na teritoriji Bosne i Hercegovine do 90 dana, a sukladno zaključenim međunarodnim sporazumima.

Чланак 8.

(Bezvizni režim za državljane Indonezije)

Državlјani Indonezije, nositelji diplomatskih i službenih putovnica, izuzimaju se od obveze pribavlјanja viza za ulazak, izlazak, tranzit i boravak na teritoriji Bosne i Hercegovine do 90 dana, a sukladno zaključenom međunarodnom sporazumu.

Чланак 9.

(Bezvizni režim za državljane Izraela)

- (1) Državlјani Izraela, nositelji važećih običnih putovnica, izuzimaju se od obveze pribavlјanja viza za ulazak, izlazak, tranzit i boravak na teritoriji Bosne i Hercegovine do 90 dana u periodu od šest mjeseci, počevši od dana prvog ulaska.
- (2) Državlјani Izraela, nositelji diplomatskih i službenih putovnica, izuzimaju se od obveze pribavlјanja viza za ulazak, izlazak, tranzit i boravak na teritoriji Bosne i Hercegovine do 90 dana, a sukladno zaključenom međunarodnom sporazumu.

Чланак 10.

(Bezvizni režim za državljane Kazahstana)

Državlјani Kazahstana, nositelji diplomatskih i službenih putovnica, izuzimaju se od obveze pribavlјanja viza za ulazak, izlazak, tranzit i boravak na teritoriji Bosne i Hercegovine do 30 dana, a sukladno zaključenom međunarodnom sporazumu.

Чланак 11.

(Bezvizni režim za nositelje važećih putovnica Narodne Republike Kine, putovnica Tajvana i putovnica izdatih u Posebnim upravnim područjima Narodne Republike Kine)

- (1) Državlјani Narodne Republike Kine, nositelji diplomatskih, službenih i poslovno-obićnih putovnica, izuzimaju se od obveze pribavlјanja viza za ulazak,

izlazak, tranzit i boravak na teritoriji Bosne i Hercegovine do 90 dana, a sukladno zaključenom međunarodnom sporazumu.

- (2) Izuzimaju se od obveze pribavlјanja viza za ulazak, izlazak, tranzit i boravak na teritoriji Bosne i Hercegovine u trajanju do 90 dana u periodu od šest mjeseci, počevši od dana prvog ulaska, nositelji putovnica Tajvana i to samo ukoliko je u putovnicu unesen broj osobne iskaznice, kao i nositelji putovnica izdatih u Posebnim upravnim područjima Narodne Republike Kine: Hong Kong i Makao.

Чланак 12.

(Bezvizni režim za državljane Kube)

Državlјani Kube, nositelji diplomatskih i službenih putovnica, izuzimaju se od obveze pribavlјanja viza za ulazak, izlazak, tranzit i boravak na teritoriji Bosne i Hercegovine do 90 dana, a sukladno zaključenom međunarodnom sporazumu.

Чланак 13.

(Bezvizni režim za državljane Malezije)

Državlјani Malezije, nositelji važećih običnih, diplomatskih i službenih putovnica, izuzimaju se od obveze pribavlјanja viza za ulazak, izlazak, tranzit i boravak na teritoriji Bosne i Hercegovine u periodu koji ne prelazi 90 dana, a sukladno zaključenom međunarodnom sporazumu.

Чланак 14.

(Bezvizni režim za državljane Moldove)

Državlјani Moldove, nositelji diplomatskih i službenih putovnica, izuzimaju se od obveze pribavlјanja vize za ulazak, izlazak, tranzit i boravak na teritoriji Bosne i Hercegovine do 90 dana, a sukladno zaključenom međunarodnom sporazumu.

Чланак 15.

(Bezvizni režim za državljane Ruske Federacije)

- (1) Državlјani Ruske Federacije, nositelji običnih putovnica, pomorske knjižice (uz posjedovanje brodske isprave ili izvotka iz nje) i putne isprave (putni list) koja služi za povratak u Rusku Federaciju, izuzimaju se od obveze pribavlјanja viza za ulazak, izlazak, tranzit i boravak na teritoriji Bosne i Hercegovine, na period koji ne prelazi 30 dana u okviru svakih 60 dana, računajući od datuma prvog ulaska, a sukladno zaključenom međunarodnom sporazumu.
- (2) Državlјani Ruske Federacije, nositelji diplomatskih i službenih putovnica, izuzimaju se od obveze pribavlјanja viza za ulazak, izlazak, tranzit i boravak na teritoriji Bosne i Hercegovine do 90 dana, a sukladno zaključenom međunarodnom sporazumu.

Чланак 16.

(Bezvizni režim za državljane Ukrajine)

- (1) Državlјani Ukrajine, nositelji važećih običnih putovnica, dječije putne isprave, pomorskih knjižica i identifikacijske isprave koja služi za povratak u Ukrajinu, izuzimaju se od obveze pribavlјanja viza za ulazak, izlazak, tranzit i boravak na teritoriji Bosne i Hercegovine na period koji ne prelazi 30 dana, u okviru dva mjeseca, od datuma prvog ulaska, a sukladno zaključenom međunarodnom sporazumu.
- (2) Državlјani Ukrajine, nositelji diplomatskih i službenih putovnica, izuzimaju se od obveze pribavlјanja viza za ulazak, izlazak, tranzit i boravak na teritoriji Bosne i Hercegovine do 90 dana, a sukladno zaključenom međunarodnom sporazumu.

Članak 17.

(Bezvizni režim u slučaju posjedovanja višekratne Šengen vize ili dozvole boravka u zemljama potpisnicama Šengenskog sporazuma ili zemljama Europske unije)

- (1) Državljeni zemalja sa kojima Bosna i Hercegovina ima vizni režim, mogu sa putovnicom ući u Bosnu i Hercegovinu, bez obveze pribavljanja viza za ulazak, izlazak, tranzit i boravak na teritoriji Bosne i Hercegovine i to ukoliko isti posjeduju važeću višekratnu Šengen vizu ili vizu zemlje Europske unije ili odgovarajuću dozvolu boravka u zemljama Šengenskog područja ili zemljama Evropske unije i po obavljenoj provjeri odnosno kontroli granične policije Bosne i Hercegovine.
- (2) Odredbe iz stavka (1) ovog članka važe samo ukoliko nositelji Šengen vize ili vize zemlje Europske unije ili odgovarajuće dozvole boravka u zemljama Šengenskog područja ili zemljama Europske unije, dolaze u Bosnu i Hercegovinu iz:
 - a) zemlje potpisnice Šengenskog sporazuma;
 - b) zemlje članice Europske unije;
 - c) zemlje sa kojom Bosna i Hercegovina ima potpisan sporazum o readmisiji koji je stupio na snagu.
- (3) Vrijeme boravka u Bosni i Hercegovini u slučajevima iz ovog članka, moguće je samo u pojedinačnom periodu boravka ne dužem od 15 dana i u roku važenja vize ili dozvole boravka izdate od strane zemlje iz Šengen zone ili članice Europske unije, s tim da ukupan broj dana provedenih u više pojedinačnih boravaka ne prelazi 90 dana u periodu od šest mjeseci, počevši od dana prvog ulaska.
- (4) Odredbe iz stavka (1) ovog članka ne odnose se na osobe koje imaju po bilo kojem temelju zabranu ulaska, izlaska, tranzita i boravka u Bosni i Hercegovini.

Članak 18.

(Bezvizni režim za nositelje Laissez-Passer)

Nositelji posebnih putnih isprava što ih izdaju Ujedinjeni narodi, odnosno specijalizirane ustanove Ujedinjenih naroda (Laissez-Passer) izuzimaju se od obveze pribavljanja viza za ulazak, izlazak, tranzit i boravak na teritoriji Bosne i Hercegovine do 90 dana u periodu od šest mjeseci, počevši od dana prvog ulaska.

Članak 19.

(Bezvizni režim za nositelje diplomatskih i službenih putovnica po drugom osnovu)

Izuzimaju se od obveze pribavljanja viza za ulazak, izlazak, tranzit i boravak na teritoriji Bosne i Hercegovine do 90 dana nosioci važećih diplomatskih i službenih putovnica sljedećih zemalja:

Iran
Jordan
Pakistan
Saudijska Arabija
Tunis

Članak 20.

(Bezvizni režim za nositelje osobne iskaznice)

Državljeni sljedećih zemalja mogu ulaziti, izlaziti, tranzitirati i boraviti na teritoriji Bosne i Hercegovine do 90 dana u periodu od šest mjeseci, počevši od dana prvog ulaska, osim sa putnom ispravom i sa važećom osobnom iskaznicom kojom se dokazuje identitet i državljanstvo:

- a) zemlje članice Europske unije,
- b) zemlje potpisnice Šengenskog sporazuma i
- c) Andora, Crna Gora, Lihtenštajn, Monako, San Marino, Srbija, Sveta Stolica i Švicarska Konfederacija.

Članak 21.

(Bezvizni režim za nositelje identifikacijske iskaznice (ID) Ministarstva vanjskih poslova BiH)

Nositelji važećih diplomatskih, službenih, specijalnih ili običnih putovnica, koji su akreditirani pri Odjelu za diplomatski protokol Ministarstva vanjskih poslova Bosne i Hercegovine i kojima je izdata posebna iskaznica, izuzimaju se od obveze pribavljanja viza za ulazak, izlazak, tranzit i boravak na teritoriji Bosne i Hercegovine, za vrijeme trajanja njihovog mandata.

Članak 22.

(Bezvizni režim za pripadnike NATO i PpP)

- (1) Pripadnici snaga NATO i PpP mogu ulaziti, izlaziti, tranzitirati i boraviti na teritoriji Bosne i Hercegovine na osnovu:
 - a) iskaznice sa fotografijom koju je izdala zemlja koja šalje snage i na kojoj su navedeni pripadnikovo ime i prezime, datum rođenja, čin, broj (ako postoji) i vid,
 - b) pojedinačne ili grupne zapovijedi za kretanje pojedinaca ili grupe na jeziku zemlje koja šalje snage, te na engleskom i francuskom, a koju je izdala odgovarajuća služba zemlje koja šalje snage ili Organizacije Sjevernoatlanskog ugovora i koja potvrđuje status pojedinca ili grupe kao pojedinačnog pripadnika ili grupe pripadnika snaga i odobreno kretanje.
- (2) Pripadnici civilne komponente i članovi obitelji snaga iz stavka (1) ovog članka mogu ulaziti, izlaziti, tranzitirati i boraviti na teritoriji Bosne i Hercegovine ukoliko su kao takvi označeni u svojim putovnicama.

POGLAVLJE III - POSEBNI SLUČAJEVI VIZNOG REŽIMA

Članak 23.

(Vize za nositelje putnih isprava za izbjeglice, osobe bez državljanstva i putnih isprava za strance)

- (1) Nositelji sljedećih važećih posebnih vrsta putnih isprava i s njima izjednačenih putnih dokumenata trebaju vizu za ulazak, izlazak, tranzit i boravak na teritoriji Bosne i Hercegovine do 90 dana u periodu od šest mjeseci:
 - a) putnih isprava za izbjeglice koje izdaju zemlje potpisnice Ženevske konvencije o statusu izbjeglica, od 28. srpnja 1951. godine,
 - b) putnih isprava za osobe bez državljanstva koje izdaju zemlje potpisnice Ženevske konvencije o pravnom položaju osoba bez državljanstva, od 28. rujna 1954. godine, i
 - c) putnih isprava za strance.
- (2) Izuzetno od odredbi stavka (1) ovog članka nositelji važećih putnih isprava za izbjeglice ili putnih isprava za osobe bez državljanstva izdatih u: zemljama članicama Europske unije, zemljama potpisnicama Šengenskog sporazuma, Andori, Japanu, Kanadi, Lihtenštajnu, Monaku, San Marinu, Sjedinjenim Američkim Državama, Svetoj Stolici i Švicarskoj Konfederaciji, ne trebaju vizu za ulazak, izlazak, tranzit i boravak na teritoriji Bosne i Hercegovine do 90 dana u periodu od šest mjeseci, počevši od dana prvog ulaska.
- (3) Izuzetno od odredbi stavka (1) ovog članka, nositelji važećih putnih isprava za strance izdatih u: zemljama članicama Europske unije, zemljama potpisnicama Šengenskog sporazuma, Andori, Japanu, Kanadi, Lihtenštajnu, Monaku, San Marinu, Sjedinjenim Američkim Državama, Svetoj Stolici i Švicarskoj Konfederaciji, ne trebaju vizu za ulazak, izlazak, tranzit i boravak na teritoriji Bosne i Hercegovine do 90 dana u

periodu od šest mjeseci, počevši od dana prvog ulaska, ako je nositelju omogućen povratak u zemlju koja je izdala putnu ispravu.

Članak 24.

(Vize za građane Kosova)

- (1) Nositelji putnih isprava sa oznakom "Republika Kosovo" obvezni su prethodno pribaviti vizu, koja se ne unosi u putnu ispravu, nego se izdaje na posebnom obrascu i po posebnom postupku.
- (2) Oblik i sadržina obrasca iz stavka (1) ovog članka nalazi se u prilogu ove Odluke i čini njen sastavni dio.

POGLAVLJE IV - PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 25.

(Izvještavanje)

Ministarstvo vanjskih poslova Bosne i Hercegovine dužno je u periodu od šest mjeseci izvještavati Vijeće ministara Bosne i Hercegovine o učincima provođenja ove Odluke.

Članak 26.

(Prestanak važenja)

Stupanjem na snagu ove Odluke prestaje da važi Odluka o vizama ("Službeni glasnik BiH", broj 54/12).

Članak 27.

(Stupanje na snagu)

Ova Odluka stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku BiH".

VM broj 228/14

18. prosinca 2014. godine
Sarajevo

Predsjedatelj

Vijeća ministara BiH
Vjekoslav Bevanda, v. r.

DODATAK 1.
Образак за уношење визе

BOSNA I HERCEGOVINA
БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
BOSNIA AND HERZEGOVINA
BOSNIE-HERZEGOVINE

OBRAZAC ZA UNOŠENJE VIZE
ОБРАЗАЦ ЗА УНОШЕЊЕ ВИЗЕ
FORM FOR AFFIXING THE VISA
FEUILLET POUR L'APPOSITION D'UN VISA
A0000000

ambasada – veleposlanstvo – амбасада/ generalni konzulat-генерални конзулат
Embassy/Consulate-General

Prezime - Презиме/Surname/Nom

Pečat - Печат/Stamp/Cachet

Ime - Име/Given name/Prénom

Potpis - Потпис/Signature/Signature

Datum rođenja – Датум рођења/Date of birth/Date de naissance

Datum - Датум/Date/Date

Broj pasoša – Број путовнице – Број пасоша/Passport number/Numéro de passeport

Prostor za unos maljepnice vize

32

На основу члана 17. Закона о финансирању институција Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 61/04, 49/09, 42/12, 87/12 и 32/13), члана 14. став (1) Закона о Буџету институција Босне и Херцеговине и међународних обавеза Босне и Херцеговине за 2014. годину ("Службени гласник БиХ", бр. 104/13 и 60/14), и члана 17. Закона о Савјету министара Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 и 24/08), на приједлог Дирекције за координацију полицијских тијела Босне и Херцеговине, Савјет министара Босне и Херцеговине, на 116. сједници одржаној дана 29.12.2014. године, донио је

ОДЛУКУ**О ОДОБРАВАЊУ СРЕДСТАВА ИЗ ТЕКУЋЕ РЕЗЕРВЕ БУЏЕТА ИНСТИТУЦИЈА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ И МЕЂУНАРОДНИХ ОБАВЕЗА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ ЗА 2014. ГОДИНУ**

Члан 1.

(Предмет Одлуке)

Овом Одлуком Дирекцији за координацију полицијских тијела Босне и Херцеговине одобравају се средства из текуће резерве Буџета институција Босне и Херцеговине и међународних обавеза Босне и Херцеговине за 2014. годину у износу од 30.000 КМ (тридесетхиљада конвертибилних марака).

Члан 2.

(Намјена средстава)

Средства из члана 1. ове Одлуке ће се користити за финансирање трошкова превоза и горива.

Члан 3.

(Реализација Одлуке)

За реализацију ове Одлуке задужују се Министарство финансија и трезора Босне и Херцеговине и Дирекција за координацију полицијских тијела Босне и Херцеговине.

Члан 4.

(Ступање на снагу)

Ова Одлука ступа на снагу даном доношења и објављује се у "Службеном гласнику БиХ".

СМ број 229/14
29. децембра 2014. године
Сарајево

Председавајући
Савјета министара БиХ
Вјекослав Беванда, с. р.

На основу члана 17. Закона о финансирању институција Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 61/04, 49/09, 42/12, 87/12 и 32/13), члана 14. став (1) Закона о Буџету институција Босне и Херцеговине и међународних обавеза Босне и Херцеговине за 2014. годину ("Службени гласник БиХ", бр. 104/13 и 60/14), и члана 17. Закона о Вјећу министара Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 и 24/08), на приједлог Дирекције за координацију полицијских тијела Босне и Херцеговине, Вјеће министара Босне и Херцеговине, на 116. сједници одржаној дана 29.12.2014. године, донјело је

ОДЛУКУ**О ОДОБРАВАЊУ СРЕДСТАВА ИЗ ТЕКУЋЕ РЕЗЕРВЕ БУЏЕТА ИНСТИТУЦИЈА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ И МЕЂУНАРОДНИХ ОБАВЕЗА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ ЗА 2014. ГОДИНУ**

Члан 1.

(Предмет Одлуке)

Овом Одлуком Дирекцији за координацију полицијских тијела Босне и Херцеговине одобравају се средства из текуће резерве Буџета институција Босне и Херцеговине и међународних обавеза Босне и Херцеговине за 2014. годину у износу од 30.000 КМ (тридесетхиљада конвертибилних марака).

Члан 2.

(Намјена средстава)

Средства из члана 1. ове Одлуке ће се користити за финансирање трошкова превоза и горива.

Члан 3.

(Реализација Одлуке)

За реализацију ове Одлуке задужују се Министарство финансија и трезора Босне и Херцеговине и Дирекција за координацију полицијских тијела Босне и Херцеговине.

Члан 4.

(Ступање на снагу)

Ова Одлука ступа на снагу даном доношења и објављује се у "Службеном гласнику БиХ".

VM број 229/14
29. децембра 2014. године
Сарајево

Председавајући
Вјећа министара БиХ
Вјекослав Беванда, с. р.

На основу члана 17. Закона о финансирању институција Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 61/04, 49/09, 42/12, 87/12 и 32/13), члана 14. став (1) Закона о Прорачуну институција Босне и Херцеговине и међународних обавеза Босне и Херцеговине за 2014. годину ("Службени гласник БиХ", бр. 104/13 и 60/14), и члана 17. Закона о Вјећу министара Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 и 24/08), на приједлог Дирекције за координацију полицијских тијела Босне и Херцеговине, Вјеће министара Босне и Херцеговине, на 116. сједници одржаној дана 29.12. 2014. године, донјело је

ОДЛУКУ**О ОДОБРАВАЊУ СРЕДСТАВА ИЗ ТЕКУЋЕ ПРИЧУВЕ ПРОРАЧУНА ИНСТИТУЦИЈА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ И МЕЂУНАРОДНИХ ОБАВЕЗА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ ЗА 2014. ГОДИНУ**

Чланак 1.

(Предмет Одлуке)

Овом Одлуком Дирекцији за координацију полицијских тијела Босне и Херцеговине одобравају се средства из текуће причуве Прорачуна институција Босне и Херцеговине и међународних обавеза Босне и Херцеговине за 2014. годину у износу од 30.000 КМ (тридесетхиљада конвертибилних марака).

Članak 2.

(Namjena sredstava)

Sredstva iz članka 1. ove Odluke će se koristiti za financiranje troškova prevoza i goriva.

Članak 3.

(Realizacija Odluke)

Za realiziranje ove Odluke zadužuju se Ministarstvo financija i trezora Bosne i Hercegovine i Direkcija za koordinaciju policijskih tijela Bosne i Hercegovine.

Članak 4.

(Stupanje na snagu)

Ova Odluka stupa na snagu danom donošenja i objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

VM broj 229/14

29. prosinca 2014. godine

Sarajevo

Predsjedatelj

Vijeća ministara BiH

Vjekoslav Bevanda, v. r.

УСТАВНИ СУД БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

33

Уставни суд Босне и Херцеговине у Великом вијећу, у предмету број **АП 2845/11**, рјешавајући апелацију **Ивице Мачинковића**, на основу члана VI/36) Устава Босне и Херцеговине, члана 57 став (2) тачка б), члана 59 ст. (1) и (2) и члана 62 став (1) Правила Уставног суда Босне и Херцеговине ("Службени гласник Босне и Херцеговине" бр. 22/14 и 57/14), у саставу:

Валерија Галић, председница

Миодраг Симовић, потпредседник

Сеада Палаврић, потпредседница

Мато Тадић, судија

Мирсад Ђеман, судија

Златко М. Кнежевић, судија

на сједници одржаној 9. децембра 2014. године донио је

ОДЛУКУ О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ

Усваја се апелација **Ивице Мачинковића**.

Утврђује се повреда члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода.

Укида се Пресуда Окружног суда у Бањалуци број 78 0 П 005764 11 Гж од 18. априла 2011. године.

Предмет се враћа Окружном суду у Бањалуци који је дужан да, по хитном поступку, донесе нову одлуку у складу с чланом II/3е) Устава Босне и Херцеговине и чланом 6 став 1 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода.

Налаже се Окружном суду у Бањалуци да, у складу с чланом 72 став (5) Правила Уставног суда Босне и Херцеговине, у року од три мјесеца од дана достављања ове одлуке, обавијести Уставни суд Босне и Херцеговине о мјерама које су предузете с циљем да се изврши ова одлука.

Одлуку објавити у "Службеном гласнику Босне и Херцеговине", "Службеним новинама Федерације Босне и Херцеговине", "Службеном гласнику Републике Српске" и "Службеном гласнику Дистрикта Брчко Босне и Херцеговине".

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

I. Увод

1. Ивица Мачинковић (у даљем тексту: апелант) из Прњавора, ког заступа Вујадин Љубојевић, адвокат из Прњавора, поднио је 12. јула 2011. године апелацију

Уставном суду Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Уставни суд) против Пресуде Окружног суда у Бањалуци (у даљем тексту: Окружни суд) број 78 0 П 005764 11 Гж од 18. априла 2011. године и Пресуде Основног суда у Прњавору (у даљем тексту: Основни суд) број 78 0 П 005764 П од 3. децембра 2010. године. Апелант је 29. јула 2014. године допунио апелацију тако што је доставио пуномоћ за заступање пред Уставним судом.

II. Поступак пред Уставним судом

2. На основу члана 23 Правила Уставног суда од Окружног суда, Основног суда и туженог ЈП "Путеви Републике Српске" Бањалука (у даљем тексту: тужени), као друге стране у поступку, затражено је 16. јуна 2014. године да доставе одговоре на апелацију.

3. Основни суд и тужени су 24. јуна 2014. године доставили одговоре на апелацију, а Окружни суд 1. јула 2014. године.

III. Чињенично стање

4. Чињенице предмета које произилазе из апелантових навода и докумената који су предочени Уставном суду могу да се сумирају на следећи начин.

5. Пресудом Основног суда број 78 0 П 005764 П од 3. децембра 2010. године одбијен је апелантов тужбени захтјев којим је тражио да се обавезе тужени да му за одузето земљиште, означено као к.ч. број 1400/4, површине 711 m², уписано у п.л. број 231 к.о. Дренова, исплати накнаду у износу од 2.489,00 КМ са законском затезном каматом, уз накнаду трошкова парничног поступка. У образложењу пресуде Основни суд је навео да је апелант постављеним тужбеним захтјевом тражио да му тужени као инвеститор изградње регионалног пута Р-476 Прњавор – Челинац исплати на име штете за одузето земљиште износ од 2.489,00 КМ, будући да успостављање ранијег стања није могуће јер је тужени довршио изградњу регионалног пута. Основни суд је навео да из налаза и мишљења вјештака геометра произилази да површина спорне апелантове парцеле која се налази у путном појасу износи 711 m², те да тржишна вриједност заузетог земљишта износи 3,5 КМ по m² (што износи 2.489,00 КМ). Основни суд је указао да међу парничним странкама није спорно да земљиште није експроприсано, да је на дијелу тог земљишта изграђен пут, те да апеланту није исплаћена никаква накнада за то земљиште. Међутим, Основни суд је указао да је спорно да ли је тужени пасивно легитимисан у овом поступку, односно да ли је одговоран да апеланту накнади штету за дио његовог земљишта које се налази под путним појасом. По оцјени Основног суда, за накнаду штете апеланту је одговорна Република Српска јер није спровела поступак експропријације, а не тужени. При томе, Основни суд је навео да би само у случају да апелант потражује накнаду штете која је причињена радњом туженог на земљишту, тако да не може да користи некретнине онако како је то раније чинио, те под условом да је утврђена одговорност Републике Српске, постојала одговорност туженог као инвеститора да накнади штету, али да у конкретном случају апелант потражује накнаду штете за одузето земљиште по тржишној вриједности.

6. Одлучујући о апелантовој жалби против првостепене пресуде, Окружни суд је донио Пресуду број 78 0 П 005764 11 Гж од 18. априла 2011. године којом је жалбу одбио и првостепену пресуду потврдио. У образложењу пресуде Окружни суд је навео да је одредбама члана 3 став 1 Закона о јавним путевима прописано да су јавни путеви добра у општој употреби и у својини Републике Српске. Окружни суд је навео да код

чињенице да је апелантово земљиште површине 711 m² у саставу изграђеног регионалног пута, да није спроведен поступак експропријације и да апеланту није исплаћена накнада за то земљиште, слиједи да је предметно земљиште без правног основа у саставу регионалног пута Р-476 Прњавор – Челинац, чији је власник Република Српска. Окружни суд је указао да стварна легитимација у парници представља материјално-правни однос странака према предмету спора, односно праву за чију је заштиту парница покренута, те да су у тој парници стварно легитимисани учесници – субјекти материјално-правног односа из ког је парница настала. У вези с тим, Окружни суд је навео да је тужени у току поступка истицао приговор недостатка пасивне легитимације, те да је првостепени суд правилно закључио да тужени није у материјално-правном односу с апелантом у вези са штетом која је проузрокована на апелантовом земљишту које је у саставу регионалног пута Прњавор – Челинац чији је власник Република Српска, те да стога не постоји обавеза туженог да накнади штету апеланту, већ да је то обавеза Републике Српске.

IV. Апелација

а) Наводи из апелације

7. Апелант сматра да му је оспореним одлукама повријеђено право на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода (у даљњем тексту: Европска конвенција), као и право на имовину из члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију. Апелант наводи да је тужени без икакве документације и без икаквог поступка рјешавања имовинскоправних односа изградио регионални пут преко његовог земљишта, а да су редовни судови ипак закључили да тужени није пасивно легитимисан у том поступку. При томе, апелант наводи да су редовни судови (како Окружни суд, тако и Врховни суд Републике Српске) у другим предметима поводом истог чињеничног и правног питања доносили другачије одлуке, односно прихватили да је тужени пасивно легитимисан.

б) Одговор на апелацију

8. Окружни суд је навео како остаје код правног става изнесеног у оспореној пресуди тог суда, те сматра да у поступку пред тим судом нису прекршена апелантова права на која у апелацији указује.

9. Основни суд је навео да је уважио приговор недостатка пасивне легитимације који је истакао тужени и одбио апелантов тужбени захтјев, те да је за такво одлучење дао чињеничне и правне разлоге у образложењу оспорене одлуке.

10. Тужени је навео да је одредбама члана 3 Закона о путевима прописано да су јавни путеви добра у општој употреби и да су у својини Републике Српске. С обзиром на то, те имајући у виду да према Закону о експропријацији корисник експропријације може да буде Република Српска или општина, тужени је навео да је логично што су судови извели закључак да је у овом поступку пасивно легитимисана Република Српска као носилац права својине на путу, а не тужени који врши управљање, грађење, одржавање и заштиту регионалних и магистралних путева у складу са Законом о јавним путевима. Тужени је навео како чак и да се ради о тзв. фактичкој експропријацији, узимајући у обзир да је тужбени захтјев био усмјерен на исплату ради накнаде за одузете некретнине, ни у том случају тужени као инвеститор не може да буде одговоран с обзиром да настала штета није резултат градње већ нерјешавања имовинскоправних односа

V. Релевантни прописи

11. У Закону о јавним путевима ("Службени гласник Републике Српске" бр. 3/04, 51/04 и 73/08) релевантне одредбе гласе:

Члан 3. став 1.

Јавни путеви су добра у општој употреби и у својини Републике Српске.

12. У Закону о облигационим односима ("Службени лист СФРЈ" бр. 29/78, 39/85, 45/89 и 57/89, те "Службени гласник Републике Српске" бр. 17/93, 3/96, 39/03 и 74/04) релевантне одредбе гласе:

Члан 154. став 1.

Ко другом проузрокује штету дужан је накнадити је, уколико не докаже да је штета настала без његове кривице.

Члан 155.

Штета је умањење нечије имовине (обична штета) и спречавање њеног повећања (измакла корист) [...]

VI. Допустивост

13. У складу с чланом VI/36) Устава Босне и Херцеговине Уставни суд, такође, има апелациону надлежност у питањима која су садржана у овом уставу када она постану предмет спора због пресуде било ког суда у Босни и Херцеговини.

14. У складу с чланом 18 став (1) Правила Уставног суда, Уставни суд може да разматра апелацију само ако су против пресуде, односно одлуке која се њоме побија, исцрпљени сви дјелотворни правни лијекови могући сходно закону и ако се поднесе у року од 60 дана од дана када је подносилац апелације примио одлуку о посљедњем дјелотворном правном лијеку који је користно.

15. У конкретном случају предмет оспоравања апелацијом је Пресуда Окружног суда број 78 0 II 005764 11 Гж од 18. априла 2011. године против које нема других дјелотворних правних лијекова могућих сходно закону. Затим, оспорену пресуду апелант је примио 30. маја 2011. године, а апелација је поднесена 12. јула 2011. године тј. у року од 60 дана, како је прописано чланом 18 став (1) Правила Уставног суда. На крају, апелација испуњава и услове из члана 18 ст. (3) и (4) Правила Уставног суда јер не постоји неки формални разлог због ког апелација није допуштена, нити је очигледно (*prima facie*) неоснована.

16. Имајући у виду одредбе члана VI/36) Устава Босне и Херцеговине, те члана 18 ст. (1), (3) и (4) Правила Уставног суда, Уставни суд је утврдио да апелација испуњава услове у погледу допуштивости.

VII. Меритум

17. Апелант побија наведене пресуде, тврдећи да су тим пресудама повријеђена његова права из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције, те члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију.

Право на правично суђење

18. Члан II/3 Устава Босне и Херцеговине у релевантном дијелу гласи:

Сва лица на територији Босне и Херцеговине уживају људска права и основне слободе из става 2 овог члана, а она обухватају:

е) Право на правично саслушање у грађанским и кривичним стварима и друга права у вези са кривичним поступком.

19. Члан 6 став 1 Европске конвенције у релевантном дијелу гласи:

1. Приликом утврђивања грађанских права и обавеза или основаности било какве кривичне оптужбе против њега свако има право на правично суђење и јавну расправу у разумном року пред независним и непристрасним, законом установљеним судом. [...]

20. Апелант сматра да су редовни судови, при доношењу својих одлука, погрешно закључили да тужени није пасивно легитимисан у овом поступку, што је за посљедицу имало кршење његовог права на правично суђење. У вези с тим Уставни суд указује да, сходно пракси Европског суда за људска права (у даљњем тексту: Европски суд) и Уставног суда, задатак ових судова није да преиспитују закључке редовних судова у погледу чињеничног стања и примјене права (види Европски суд, *Pronina против Русије*, одлука о допуствости од 30. јуна 2005. године, апликација број 65167/01). Наиме, Уставни суд није надлежан да супституише редовне судове у процјени чињеница и доказа, већ је генерално задатак редовних судова да оцијене чињенице и доказе које су извели (види Европски суд, *Thomas против Уједињеног Краљевства*, пресуда од 10. маја 2005. године, апликација број 19354/02). Задатак Уставног суда је да испита да ли је евентуално дошло до повреде или занемаривања уставних права (право на правично суђење, право на приступ суду, право на дјелотворан правни лијек и др.), те да ли је примјена закона била, евентуално, произвољна или дискриминаторска.

21. Уставни суд, прије свега, подсећа да је идентично правно питање, тј. питање пасивне легитимације туженог у поступцима у којима су власници земљишта (на ком је изграђен магистрални пут Устипрача - Србиње) тражили да им тужени исплати накнаду за одузето земљиште на ком је изграђен магистрални пут, расправљао у одлукама бр. *АП 4051/09* и *АП 2061/10* (види Уставни суд, Одлука о допуствости број *АП 4051/09* од 13. јуна 2012. године и Одлука о допуствости број *АП 2061/10* од 12. јуна 2013. године; доступне на интернет страници Уставног суда www.ustavnisud.ba). Уставни суд указује да је у наведеним предметима испитивао апелације туженог (тј. ЈП "Путеви Републике Српске" Бањалука) поднесене против одлука редовних судова којима је обавезан тужени да власницима земљишта на ком је изграђен магистрални пут исплати накнаду за одузето земљиште. Уставни суд указује да је тим одлукама редовних судова, између осталог, одбијен приговор недостатка пасивне легитимације који је истакао тужени, уз образложење да је тужени сходно члану 11 Закона о јавним путевима одговоран за управљање, грађење, одржавање и заштиту мреже магистралних и регионалних путева, те да је тужени као инвеститор и наручилац радова започео радове на изградњи магистралног пута преко туђег земљишта и на тај начин проузроковао штету власницима земљишта, док је ирелевантна чињеница да су јавни путеви у својини Републике Српске, будући да за штету одговара онај ко је проузрокује у смислу одредаба члана 154 став 1 Закона о облигационим односима. У вези с тим, Уставни суд указује да је у тачки 16 Одлуке број *АП 4051/09* и тачки 11 Одлуке број *АП 2061/10* навео да су редовни судови довољно јасно образложили своје одлуке, уз позивање на релевантне одредбе материјалног и процесног права, те да таква образложења не сматра произвољним. Слиједом тога, Уставни суд је одбадио као недопуштене апелације туженог (тј. ЈП "Путеви Републике Српске" Бањалука) поднесене против одлука редовних судова, због тога што су очигледно (*prima facie*) неосноване.

22. У конкретном случају, Уставни суд запажа да су редовни судови, уважавајући приговор недостатка пасивне легитимације који је истакао тужени, одбили апелантов тужбени захтјев којим је тражио да се обавезе тужени да му исплати новчану накнаду за одузето земљиште (на којем је изграђен регионални пут). Наиме, Уставни суд запажа да су редовни судови утврдили да је регионални пут Р-476 Прњавор – Челинац, који је изграђен преко апелантовог земљишта, у својини Републике Српске (члан 3 став 1 Закона о јавним путевима), те слиједом тога закључили да не постоји обавеза туженог да апеланту накнади штету, већ да је то обавеза Републике Српске. Имајући у виду да апелација покреће идентично правно питање које је већ било расправљано у цитираним одлукама Уставни суд, подржавајући своју праксу поводом истог питања, сматра да је у конкретном случају оспореним одлукама, којима је уважен приговор недостатка пасивне легитимације који је истакао тужени, те слиједом тога одбијен апелантов тужбени захтјев, повријеђено апелантово право на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције. Стога, Уставни суд сматра да је било потребно, с циљем да се заштите апелантова уставна права, да се укине оспорена одлука, те предмет врати Окружном суду како би тај суд донио нову одлуку у складу с гаранцијама из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције.

Остали наводи

23. С обзиром на закључак у погледу повреде члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције, Уставни суд сматра да није потребно да се посебно разматрају наводне повреде члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију.

VIII. Закључак

24. Уставни суд закључује да постоји кршење права на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције јер су редовни судови, при доношењу својих одлука којима су уважили приговор недостатка пасивне легитимације туженог, те слиједом тога одбили апелантов тужбени захтјев, произвољно примјенили релевантне одредбе Закона о облигационим односима које регулишу питање одговорности за причињену штету.

25. На основу члана 59 ст. (1) и (2) и члана 62 став (1) Правила Уставног суда, Уставни суд је одлучио као у диспозитиву ове одлуке.

26. Сходно члану VI/5 Устава Босне и Херцеговине, одлуке Уставног суда су коначне и обавезујуће.

Предсједница
Уставног суда Босне и Херцеговине
Валерија Галић, с. р.

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u Velikom vijeću, u predmetu broj **AP 2845/11**, rješavajući apelaciju **Ivice Mačkovića**, na osnovu člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 57. stav (2) tačka b), člana 59. st. (1) i (2) i člana 62. stav (1) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine" br. 22/14 i 57/14), u sastavu:

Valerija Galić, predsjednica
Miodrag Simović, potpredsjednik
Seada Palavrić, potpredsjednica
Mato Tadić, sudija

Mirsad Ćeman, sudija
Zlatko M. Knežević, sudija
na sjednici održanoj 9. decembra 2014. godine donio je

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Usvaja se apelacija **Ivice Mačinkovića**.

Utvrđuje se povreda člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Ukida se Presuda Okružnog suda u Banjaluci broj 78 0 P 005764 11 Gž od 18. aprila 2011. godine.

Predmet se vraća Okružnom sudu u Banjaluci koji je dužan da, po hitnom postupku, donese novu odluku u skladu s članom II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i članom 6. stav 1. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Nalaže se Okružnom sudu u Banjaluci da, u skladu s članom 72. stav (5) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, u roku od tri mjeseca od dana dostavljanja ove odluke, obavijesti Ustavni sud Bosne i Hercegovine o preduzetim mjerama s ciljem izvršenja ove odluke.

Odluku objaviti u "Službenom glasniku Bosne i Hercegovine", "Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine", "Službenom glasniku Republike Srpske" i "Službenom glasniku Distrikta Brčko Bosne i Hercegovine".

OBRAZLOŽENJE

I. Uvod

1. Ivica Mačinković (u daljnjem tekstu: apelant) iz Prnjavora, kojeg zastupa Vujadin Ljubojević, advokat iz Prnjavora, podnio je 12. jula 2011. godine apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) protiv Presude Okružnog suda u Banjaluci (u daljnjem tekstu: Okružni sud) broj 78 0 P 005764 11 Gž od 18. aprila 2011. godine i Presude Osnovnog suda u Prnjavoru (u daljnjem tekstu: Osnovni sud) broj 78 0 P 005764 P od 3. decembra 2010. godine. Apelant je 29. jula 2014. godine dopunio apelaciju tako što je dostavio punomoć za zastupanje pred Ustavnim sudom.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. Na osnovu člana 23. Pravila Ustavnog suda od Okružnog suda, Osnovnog suda i tuženog JP "Putevi Republike Srpske" Banjaluka (u daljnjem tekstu: tuženi), kao druge strane u postupku, zatraženo je 16. juna 2014. godine da dostave odgovore na apelaciju.

3. Osnovni sud i tuženi su 24. juna 2014. godine dostavili odgovore na apelaciju, a Okružni sud 1. jula 2014. godine.

III. Činjenično stanje

4. Činjenice predmeta koje proizlaze iz apelantovih navoda i dokumenata predloženih Ustavnom sudu mogu se sumirati na sljedeći način.

5. Presudom Osnovnog suda broj 78 0 P 005764 P od 3. decembra 2010. godine odbijen je apelantov tužbeni zahtjev kojim je tražio da se obaveže tuženi da mu za oduzeto zemljište, označeno kao k.č. broj 1400/4, površine 711 m², upisano u p.l. broj 231 k.o. Drenova, isplati naknadu u iznosu od 2.489,00 KM sa zakonskom zateznom kamatom, uz naknadu troškova parničnog postupka. U obrazloženju presude Osnovni sud je naveo da je apelant postavljenim tužbenim zahtjevom tražio da mu tuženi kao investitor izgradnje regionalnog puta R-476 Prnjavor – Čelinac isplati na ime štete za oduzeto zemljište iznos od 2.489,00 KM, budući da uspostavljanje ranijeg stanja nije moguće jer je tuženi dovršio izgradnju regionalnog puta. Osnovni sud je naveo da iz nalaza i mišljenja vještaka geometra proizlazi da površina sporne apelantove parcele koja se nalazi u putnom pojasu iznosi 711 m², te da tržišna vrijednost zauzetog

zemljišta iznosi 3,5 KM po m² (što iznosi 2.489,00 KM). Osnovni sud je ukazao da među parničnim strankama nije sporno da zemljište nije eksproprijirano, da je na dijelu tog zemljišta izgrađen put, te da apelantu nije isplaćena nikakva naknada za to zemljište. Međutim, Osnovni sud je ukazao da je sporno da li je tuženi pasivno legitimiran u ovom postupku, odnosno da li je odgovoran da apelantu naknadi štetu za dio njegovog zemljišta koje se nalazi pod putnim pojasom. Po ocjeni Osnovnog suda, za naknadu štete apelantu je odgovorna Republika Srpska jer nije provela postupak eksproprijacije, a ne tuženi. Pri tome, Osnovni sud je naveo da bi samo u slučaju da apelant potražuje naknadu štete pričinjene radnjom tuženog na zemljištu, tako da ne može koristiti nekretnine onako kako je to ranije činio, te pod uvjetom da je utvrđena odgovornost Republike Srpske, postojala odgovornost tuženog kao investitora da naknadi štetu, ali da u konkretnom slučaju apelant potražuje naknadu štete za oduzeto zemljište po tržišnoj vrijednosti.

6. Odlučujući o apelantovoj žalbi protiv prvostepene presude, Okružni sud je donio Presudu broj 78 0 P 005764 11 Gž od 18. aprila 2011. godine kojom je žalbu odbio i prvostepenu presudu potvrdio. U obrazloženju presude Okružni sud je naveo da je odredbama člana 3. stav 1. Zakona o javnim putevima propisano da su javni putevi dobra u općoj upotrebi i u svojini Republike Srpske. Okružni sud je naveo da kod činjenice da je apelantovo zemljište površine 711 m² u sastavu izgrađenog regionalnog puta, da nije proveden postupak eksproprijacije i da apelantu nije isplaćena naknada za to zemljište, slijedi da je predmetno zemljište bez pravnog osnova u sastavu regionalnog puta R-476 Prnjavor – Čelinac, čiji je vlasnik Republika Srpska. Okružni sud je ukazao da stvarna legitimacija u parnici predstavlja materijalno-pravni odnos stranaka prema predmetu spora, odnosno pravu za čiju je zaštitu parnica pokrenuta, te da su u toj parnici stvarno legitimirani učesnici – subjekti materijalno-pravnog odnosa iz kojeg je parnica nastala. U vezi s tim, Okružni sud je naveo da je tuženi u toku postupka isticao prigovor nedostatka pasivne legitimacije, te da je prvostepeni sud pravilno zaključio da tuženi nije u materijalno-pravnom odnosu s apelantom u vezi sa štetom koja je prouzrokovana na apelantovom zemljištu koje je u sastavu regionalnog puta Prnjavor – Čelinac čiji je vlasnik Republika Srpska, te da stoga ne postoji obaveza tuženog da naknadi štetu apelantu, već da je to obaveza Republike Srpske.

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

7. Apelant smatra da mu je osporenim odlukama povrijeđeno pravo na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (u daljnjem tekstu: Evropska konvencija), kao i pravo na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju. Apelant navodi da je tuženi bez ikakve dokumentacije i bez ikakvog postupka rješavanja imovinskopravnih odnosa izgradio regionalni put preko njegovog zemljišta, a da su redovni sudovi ipak zaključili da tuženi nije pasivno legitimiran u tom postupku. Pri tome, apelant navodi da su redovni sudovi (kako Okružni sud, tako i Vrhovni sud Republike Srpske) u drugim predmetima povodom istog činjeničnog i pravnog pitanja donosili drugačije odluke, odnosno prihvatili da je tuženi pasivno legitimiran.

b) Odgovor na apelaciju

8. Okružni sud je naveo kako ostaje kod pravnog stava iznesenog u osporenoj presudi tog suda, te smatra da u postupku pred tim sudom nisu prekršena apelantova prava na koja u apelaciji ukazuje.

9. Osnovni sud je naveo da je uvažio prigovor nedostatka pasivne legitimacije koji je istakao tuženi i odbio apelantov tužbeni zahtjev, te da je za takvo odlučenje dao činjenične i pravne razloge u obrazloženju osporene odluke.

10. Tuženi je naveo da je odredbama člana 3. Zakona o putevima propisano da su javni putevi dobra u općoj upotrebi i da su u svojini Republike Srpske. S obzirom na to, te imajući u vidu da prema Zakonu o eksproprijaciji korisnik eksproprijacije može biti Republika Srpska ili općina, tuženi je naveo da je logično što su sudovi izveli zaključak da je u ovom postupku pasivno legitimirana Republika Srpska kao nosilac prava svojine na putu, a ne tuženi koji vrši upravljanje, građenje, održavanje i zaštitu regionalnih i magistralnih puteva u skladu sa Zakonom o javnim putevima. Tuženi je naveo kako čak i da se radi o tzv. faktičkoj eksproprijaciji, uzimajući u obzir da je tužbeni zahtjev bio usmjeren na isplatu radi naknade za oduzete nekretnine, ni u tom slučaju tuženi kao investitor ne može biti odgovoran s obzirom da nastala šteta nije rezultat gradnje već nerješavanja imovinskopravnih odnosa

V. Relevantni propisi

11. U **Zakonu o javnim putevima** ("Službeni glasnik Republike Srpske" br. 3/04, 51/04 i 73/08) relevantne odredbe glase:

Član 3. stav 1.

Javni putevi su dobra u općoj upotrebi i u svojini Republike Srpske.

12. U **Zakonu o obligacionim odnosima** ("Službeni list SFRJ" br. 29/78, 39/85, 45/89 i 57/89, te "Službeni glasnik Republike Srpske" br. 17/93, 3/96, 39/03 i 74/04) relevantne odredbe glase:

Član 154. stav 1.

Ko drugom prouzrokuje štetu dužan je nadoknaditi je, ukoliko ne dokaže da je šteta nastala bez njegove krivice.

Član 155.

Šteta je umanjeње nečije imovine (obična šteta) i sprečavanje njenog povećanja (izmakla korist) [...]

VI. Dopustivost

13. U skladu s članom VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine Ustavni sud, također, ima apelacionu nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom ustavu kada ona postanu predmet spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

14. U skladu s članom 18. stav (1) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njome pobija, iscrpljeni svi djelotvorni pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnosilac apelacije primio odluku o posljednjem djelotvornom pravnom lijeku kojeg je koristio.

15. U konkretnom slučaju predmet osporavanja apelacijom je Presuda Okružnog suda broj 78 0 P 005764 11 Gž od 18. aprila 2011. godine protiv koje nema drugih djelotvornih pravnih lijekova mogućih prema zakonu. Zatim, osporenu presudu apelant je primio 30. maja 2011. godine, a apelacija je podnesena 12. jula 2011. godine tj. u roku od 60 dana, kako je propisano članom 18. stav (1) Pravila Ustavnog suda. Konačno, apelacija ispunjava i uvjete iz člana 18. st. (3) i (4) Pravila Ustavnog suda jer ne postoji neki formalni razlog zbog kojeg apelacija nije dopustiva, niti je očigledno (*prima facie*) neosnovana.

16. Imajući u vidu odredbe člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, te člana 18. st. (1), (3) i (4) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je utvrdio da apelacija ispunjava uvjete u pogledu dopustivosti.

VII. Meritum

17. Apelant pobija navedene presude, tvrdeći da su tim presudama povrijeđena njegova prava iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije, te člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju.

Pravo na pravično suđenje

18. Član II/3. Ustava Bosne i Hercegovine u relevantnom dijelu glasi:

Sva lica na teritoriji Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i slobode iz stava 2. ovog člana, što uključuje:

e) Pravo na pravično saslušanje u građanskim i krivičnim stvarima i druga prava u vezi sa krivičnim postupkom.

19. Član 6. stav 1. Evropske konvencije u relevantnom dijelu glasi:

1. Prilikom utvrđivanja građanskih prava i obaveza ili osnovanosti bilo kakve krivične optužbe protiv njega svako ima pravo na pravično suđenje i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristrasnim, zakonom ustanovljenim sudom. [...]

20. Apelant smatra da su redovni sudovi, pri donošenju svojih odluka, pogrešno zaključili da tuženi nije pasivno legitimiran u ovom postupku, što je za posljedicu imalo kršenje njegovog prava na pravično suđenje. U vezi s tim Ustavni sud ukazuje da, prema praksi Evropskog suda za ljudska prava (u daljnjem tekstu: Evropski sud) i Ustavnog suda, zadatak ovih sudova nije da preispituju zaključke redovnih sudova u pogledu činjeničnog stanja i primjene prava (vidi Evropski sud, *Pronina protiv Rusije*, odluka o dopustivosti od 30. juna 2005. godine, aplikacija broj 65167/01). Naime, Ustavni sud nije nadležan da supstituira redovne sudove u procjeni činjenica i dokaza, već je općenito zadatak redovnih sudova da ocijene činjenice i dokaze koje su izveli (vidi Evropski sud, *Thomas protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, presuda od 10. maja 2005. godine, aplikacija broj 19354/02). Zadatak Ustavnog suda je da ispita da li je eventualno došlo do povrede ili zanemarivanja ustavnih prava (pravo na pravično suđenje, pravo na pristup sudu, pravo na djelotvoran pravni lijek i dr.), te da li je primjena zakona bila, eventualno, proizvoljna ili diskriminatorna.

21. Ustavni sud, prije svega, podsjeća da je identično pravno pitanje, tj. pitanje pasivne legitimacije tuženog u postupcima u kojima su vlasnici zemljišta (na kojem je izgrađen magistralni put Ustiprača - Srbijne) tražili da im tuženi isplati naknadu za oduzeto zemljište na kojem je izgrađen magistralni put, raspravljao u odlukama br. *AP 4051/09* i *AP 2061/10* (vidi Ustavni sud, Odluka o dopustivosti broj *AP 4051/09* od 13. juna 2012. godine i Odluka o dopustivosti broj *AP 2061/10* od 12. juna 2013. godine; dostupne na internet stranici Ustavnog suda www.ustavnisud.ba). Ustavni sud ukazuje da je u navedenim predmetima ispitivao apelacije tuženog (tj. JP "Putevi Republike Srpske" Banjaluka) podnesene protiv odluka redovnih sudova kojima je obavezan tuženi da vlasnicima zemljišta na kojem je izgrađen magistralni put isplati naknadu za oduzeto zemljište. Ustavni sud ukazuje da je tim odlukama redovnih sudova, između ostalog, odbijen prigovor nedostatka pasivne legitimacije koji je istakao tuženi, uz obrazloženje da je tuženi prema članu 11. Zakona o javnim putevima odgovoran za upravljanje, građenje, održavanje i zaštitu mreže magistralnih i regionalnih puteva, te da je tuženi kao investitor i naručilac radova započeo radove na izgradnji magistralnog puta preko tuđeg zemljišta i na taj način prouzrokovao štetu vlasnicima zemljišta, dok je irelevantna činjenica da su javni putevi u svojini Republike Srpske, budući da za štetu odgovara onaj ko je prouzrokuje u smislu odredaba člana 154. stav 1. Zakona o obligacionim odnosima. U vezi s

tim, Ustavni sud ukazuje da je u tački 16. Odluke broj AP 4051/09 i tački 11. Odluke broj AP 2061/10) naveo da su redovni sudovi dovoljno jasno obrazložili svoje odluke, uz pozivanje na relevantne odredbe materijalnog i procesnog prava, te da takva obrazloženja ne smatra proizvoljnim. Slijedom toga, Ustavni sud je odbacio kao nedopuštene apelacije tuženog (tj. JP "Putevi Republike Srpske" Banjaluka) podnesene protiv odluka redovnih sudova, zbog toga što su očigledno (*prima facie*) neosnovane.

22. U konkretnom slučaju, Ustavni sud zapaža da su redovni sudovi, uvažavajući prigovor nedostatka pasivne legitimacije koji je istakao tuženi, odbili apelantov tužbeni zahtjev kojim je tražio da se obaveže tuženi da mu isplati novčanu naknadu za oduzeto zemljište (na kojem je izgrađen regionalni put). Naime, Ustavni sud zapaža da su redovni sudovi utvrdili da je regionalni put R-476 Prnjavor – Čelinac, koji je izgrađen preko apelantovog zemljišta, u svojini Republike Srpske (član 3. stav 1. Zakona o javnim putevima), te slijedom toga zaključili da ne postoji obaveza tuženog da apelantu naknadi štetu, već da je to obaveza Republike Srpske. Imajući u vidu da apelacija pokreće identično pravno pitanje koje je već bilo raspravljano u citiranim odlukama Ustavni sud, podržavajući svoju praksu povodom istog pitanja, smatra da je u konkretnom slučaju osporenim odlukama, kojima je uvažen prigovor nedostatka pasivne legitimacije koji je istakao tuženi, te slijedom toga odbijen apelantov tužbeni zahtjev, povrijeđeno apelantovo pravo na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije. Stoga, Ustavni sud smatra da je bilo potrebno, s ciljem da se zaštite apelantova ustavna prava, ukinuti osporenu odluku, te predmet vratiti Okružnom sudu kako bi taj sud donio novu odluku u skladu s garancijama iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

Ostali navodi

23. S obzirom na zaključak u pogledu povrede člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije, Ustavni sud smatra da nije potrebno posebno razmatrati navodne povrede člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju.

VIII. Zaključak

24. Ustavni sud zaključuje da postoji kršenje prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije jer su redovni sudovi, pri donošenju svojih odluka kojima su uvažili prigovor nedostatka pasivne legitimacije tuženog, te slijedom toga odbili apelantov tužbeni zahtjev, proizvoljno primijenili relevantne odredbe Zakona o obligacionim odnosima koje regulišu pitanje odgovornosti za pričinjenu štetu.

25. Na osnovu člana 59. st. (1) i (2) i člana 62. stav (1) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

26. Prema članu VI/5. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obavezujuće.

Predsjednica
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Valerija Galić, s. r.

Ustavni sud Bosne i Hercegovine je u Velikom vijeću, u predmetu broj AP 2845/11, rješavajući apelaciju **Ivice Mačinkovića**, na temelju članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 57. stavak (2) točka b), članka 59. st. (1) i (2) i članka 62. stavak (1) Pravila Ustavnog suda Bosne i

Hercegovine ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine" br. 22/14 i 57/14), u sastavu:

Valerija Galić, predsjednica
Miodrag Simović, dopredsjednik
Seada Palavrić, dopredsjednica
Mato Tadić, sudac
Mirsad Čeman, sudac
Zlatko M. Knežević, sudac
na sjednici održanoj 9. prosinca 2014. godine donio

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Usvaja se apelacija **Ivice Mačinkovića**.

Utvrđuje se povreda članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda.

Uklada se Presuda Okružnog suda u Banjaluci broj 78 0 P 005764 11 Gž od 18. travnja 2011. godine.

Predmet se vraća Okružnom sudu u Banjaluci koji je dužan, po žurnome postupku, donijeti novu odluku sukladno članku II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članku 6. stavak 1. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda.

Nalaže se Okružnom sudu u Banjaluci da, sukladno članku 72. stavak (5) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, u roku od tri mjeseca od dana dostavljanja ove odluke, obavijesti Ustavni sud Bosne i Hercegovine o poduzetim mjerama s ciljem izvršenja ove odluke.

Odluku objaviti u "Službenom glasniku Bosne i Hercegovine", "Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine", "Službenom glasniku Republike Srpske" i "Službenom glasniku Distrikta Brčko Bosne i Hercegovine".

OBRAZLOŽENJE

I. Uvod

1. Ivica Mačinković (u daljnjem tekstu: apelant) iz Prnjavora, kojega zastupa Vujadin Ljubojević, odvjetnik iz Prnjavora, podnio je 12. srpnja 2011. godine apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) protiv Presude Okružnog suda u Banjaluci (u daljnjem tekstu: Okružni sud) broj 78 0 P 005764 11 Gž od 18. travnja 2011. godine i Presude Osnovnog suda u Prnjavoru (u daljnjem tekstu: Osnovni sud) broj 78 0 P 005764 P od 3. prosinca 2010. godine. Apelant je 29. srpnja 2014. godine dopunio apelaciju tako što je dostavio punomoć za zastupanje pred Ustavnim sudom.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. Na temelju članka 23. Pravila Ustavnog suda od Okružnog suda, Osnovnog suda i tuženog JP "Putevi Republike Srpske" Banjaluka (u daljnjem tekstu: tuženi), kao druge strane u postupku, zatraženo je 16. lipnja 2014. godine da dostave odgovore na apelaciju.

3. Osnovni sud i tuženi su 24. lipnja 2014. godine dostavili odgovore na apelaciju, a Okružni sud 1. srpnja 2014. godine.

III. Činjenično stanje

4. Činjenice predmeta koje proizlaze iz apelantovih navoda i dokumenata podastrih Ustavnom sudu mogu se sumirati na sljedeći način.

5. Presudom Osnovnog suda broj 78 0 P 005764 P od 3. prosinca 2010. godine odbijen je apelantov tužbeni zahtjev kojim je tražio da se obaveže tuženoga da mu za oduzeto zemljište, označeno kao k.č. broj 1400/4, površine 711 m², upisano u p.l. broj 231 k.o. Drenova, isplati naknadu u iznosu od 2.489,00 KM sa zakonskom zateznom kamatom, uz naknadu troškova parničnoga postupka. U obrazloženju presude Osnovni sud je naveo kako je apelant postavljenim tužbenim zahtjevom

tražio da mu tuženi kao investitor izgradnje regionalnog puta R-476 Prnjavor – Čelinac isplati na ime štete za oduzeto zemljište iznos od 2.489,00 KM, budući da uspostava ranijega stanja nije moguća jer je tuženi dovršio izgradnju regionalnog puta. Osnovni sud je naveo kako iz nalaza i mišljenja vještaka geometra proizlazi da površina prijeporne apelantove parcele koja se nalazi u putnom pojasu iznosi 711 m², te da tržišna vrijednost zauzetoga zemljišta iznosi 3,5 KM po m² (što iznosi 2.489,00 KM). Osnovni sud je ukazao kako među parničnim strankama nije prijeporno da zemljište nije ekspropirirano, da je na dijelu tog zemljišta izgrađen put, te da apelantu nije isplaćena nikakva naknada za to zemljište. Međutim, Osnovni sud je ukazao kako je prijeporno je li tuženi pasivno legitimiran u ovome postupku, odnosno je li odgovoran apelantu naknaditi štetu za dio njegovoga zemljišta koje se nalazi pod putnim pojasom. Po ocjeni Osnovnog suda, za naknadu štete apelantu je odgovorna Republika Srpska jer nije provela postupak eksproprijacije, a ne tuženi. Pri tome, Osnovni sud je naveo kako bi samo u slučaju da apelant potražuje naknadu štete pričinjene radnjom tuženoga na zemljištu, tako da ne može koristiti nekretnine onako kako je to ranije činio, te pod uvjetom da je utvrđena odgovornost Republike Srpske, postojala odgovornost tuženoga kao investitora da naknadi štetu, ali da u konkretnom slučaju apelant potražuje naknadu štete za oduzeto zemljište po tržišnoj vrijednosti.

6. Odlučujući o apelantovome prizivu protiv prvostupanjske presude, Okružni sud je donio Presudu broj 78 0 P 005764 11 Gž od 18. travnja 2011. godine kojom je priziv odbio i prvostupanjsku presudu potvrdio. U obrazloženju presude Okružni sud je naveo da je odredbama članka 3. stavak 1. Zakona o javnim putevima propisano da su javni putevi dobra u općoj uporabi i u vlasništvu Republike Srpske. Okružni sud je naveo kako kod činjenice da je apelantovo zemljište površine 711 m² u sastavu izgrađenog regionalnog puta, a nije proveden postupak eksproprijacije i apelantu nije isplaćena naknada za to zemljište, slijedi da je predmetno zemljište bez pravne osnove u sastavu regionalnog puta R-476 Prnjavor – Čelinac, čiji je vlasnik Republika Srpska. Okružni sud je ukazao da stvarna legitimacija u parnici predstavlja materijalno-pravni odnos stranaka prema predmetu spora, odnosno pravu za čiju je zaštitu parnica pokrenuta, te da su u toj parnici stvarno legitimirani sudionici – subjekti materijalno-pravnog odnosa iz kojega je parnica nastala. U svezi s tim, Okružni sud je naveo kako je tuženi tijekom postupka isticao prigovor nedostatka pasivne legitimacije, te je prvostupanjski sud pravilno zaključio da tuženi nije u materijalno-pravnom odnosu s apelantom u svezi sa štetom koja je prouzročena na apelantovome zemljištu koje je u sastavu regionalnog puta Prnjavor – Čelinac čiji je vlasnik Republika Srpska, te stoga ne postoji obveza tuženoga naknaditi štetu apelantu, već je to obveza Republike Srpske.

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

7. Apelant smatra kako mu je osporenim odlukama povrijeđeno pravo na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (u daljnjem tekstu: Europska konvencija), kao i pravo na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju. Apelant navodi kako je tuženi bez ikakve dokumentacije i bez ikakvoga postupka rješavanja imovinskopravnih odnosa izgradio regionalni put preko njegovoga zemljišta, a redoviti su sudovi ipak zaključili kako tuženi nije pasivno legitimiran u tome postupku. Pri tome, apelant navodi da su redoviti sudovi (kako Okružni sud, tako i

Vrhovni sud Republike Srpske) u drugim predmetima povodom istog činjeničnog i pravnog pitanja donosili drugačije odluke, odnosno prihvaćali da je tuženi pasivno legitimiran.

b) Odgovor na apelaciju

8. Okružni sud je naveo kako ostaje kod pravnoga stava iznesenog u osporenoj presudi toga suda, te smatra da u postupku pred tim sudom nisu prekršena apelantova prava na koja u apelaciji ukazuje.

9. Osnovni sud je naveo kako je uvažio prigovor nedostatka pasivne legitimacije koji je istaknuo tuženi i odbio apelantov tužbeni zahtjev, te je za takvo odlučenje dao činjenične i pravne razloge u obrazloženju osporene odluke.

10. Tuženi je naveo kako je odredbama članka 3. Zakona o putevima propisano da su javni putevi dobra u općoj uporabi i u vlasništvu su Republike Srpske. S obzirom na to, te imajući u vidu da prema Zakonu o eksproprijaciji korisnik eksproprijacije može biti Republika Srpska ili općina, tuženi je naveo kako je logično što su sudovi izveli zaključak da je u ovome postupku pasivno legitimirana Republika Srpska kao nositelj prava vlasništva na putu, a ne tuženi koji vrši upravljanje, građenje, održavanje i zaštitu regionalnih i magistralnih puteva sukladno Zakonu o javnim putevima. Tuženi je naveo kako čak i da se radi o tzv. faktičkoj eksproprijaciji, uzimajući u obzir da je tužbeni zahtjev bio usmjeren na isplatu radi naknade za oduzete nekretnine, ni u tome slučaju tuženi kao investitor ne može biti odgovoran s obzirom da nastala šteta nije rezultat gradnje već nerješavanja imovinskopravnih odnosa

V. Relevantni propisi

11. U **Zakonu o javnim putevima** ("Službeni glasnik Republike Srpske" br. 3/04, 51/04 i 73/08) relevantne odredbe glase:

Član 3. stav 1.

Javni putevi su dobra u općoj uporabi i u vlasništvu Republike Srpske.

12. U **Zakonu o obligacionim odnosima** ("Službeni list SFRJ" br. 29/78, 39/85, 45/89 i 57/89, te "Službeni glasnik Republike Srpske" br. 17/93, 3/96, 39/03 i 74/04) relevantne odredbe glase:

Član 154. stav 1.

Ko drugom prouzrokuje štetu dužan je naknaditi je, ukoliko ne dokaže da je šteta nastala bez njegove krivice.

Član 155.

Šteta je umanjenje nečije imovine (obična šteta) i sprečavanje njenog povećanja (izmakla korist) [...]

VI. Dopustivost

13. Sukladno članku VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine Ustavni sud, također, ima prizivnu nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovome ustavu kada ona postanu predmetom spora zbog presude bilo kojega suda u Bosni i Hercegovini.

14. Sukladno članku 18. stavak (1) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njome pobija, iscrpljeni svi učinkoviti pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnositelj apelacije primio odluku o posljednjem učinkovitom pravnom lijeku kojega je koristio.

15. U konkretnom slučaju predmet osporavanja apelacijom je Presuda Okružnog suda broj 78 0 P 005764 11 Gž od 18. travnja 2011. godine protiv koje nema drugih učinkovitih pravnih lijekova mogućih prema zakonu. Potom, osporena je presuda apelant primio 30. svibnja 2011. godine, a apelacija je podnesena 12. srpnja 2011. godine tj. u roku od 60 dana, kako je propisano člankom 18. stavak (1) Pravila

Ustavnog suda. Konačno, apelacija ispunjava i uvjete iz članka 18. st. (3) i (4) Pravila Ustavnog suda jer ne postoji neki formalni razlog zbog kojeg apelacija nije dopustiva, niti je očigledno (*prima facie*) neutemeljena.

16. Imajući u vidu odredbe članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, te članka 18. st. (1), (3) i (4) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je utvrdio kako apelacija ispunjava uvjete glede dopustivosti.

VII. Meritum

17. Apellant pobija navedene presude, tvrdeći kako su tim presudama povrijeđena njegova prava iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije, te članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

Pravo na pravično suđenje

18. Članak II/3. Ustava Bosne i Hercegovine u relevantnom dijelu glasi:

Sve osobe na teritoriju Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i temeljne slobode ovog članka, stavak 2., što uključuje:

(e) Pravo na pravično saslušanje u građanskim i krivičnim stvarima i druga prava vezana za krivične postupke.

19. Članak 6. stavak 1. Europske konvencije u relevantnom dijelu glasi:

1. Prilikom utvrđivanja građanskih prava i obveza ili utemeljenosti bilo kakve krivične optužbe protiv njega svako ima pravo na pravično suđenje i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristrasnim, zakonom ustanovljenim sudom. [...]

20. Apellant smatra da su redoviti sudovi, pri donošenju svojih odluka, pogrešno zaključili da tuženi nije pasivno legitimiran u ovome postupku, što je za posljedicu imalo kršenje njegovoga prava na pravično suđenje. U svezi s time Ustavni sud ukazuje kako, prema praksi Europskog suda za ljudska prava (u daljnjem tekstu: Europski sud) i Ustavnog suda, zadaća ovih sudova nije preispitivati zaključke redovitih sudova glede činjeničnog stanja i primjene prava (vidi Europski sud, *Pronina protiv Rusije*, odluka o dopustivosti od 30. lipnja 2005. godine, aplikacija broj 65167/01). Naime, Ustavni sud nije mjerodavan supstituirati redovite sudove u procjeni činjenica i dokaza, već je općenito zadaća redovitih sudova ocijeniti činjenice i dokaze koje su izveli (vidi Europski sud, *Thomas protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, presuda od 10. svibnja 2005. godine, aplikacija broj 19354/02). Zadaća Ustavnog suda je ispitati je li eventualno došlo do povrede ili zanemarivanja ustavnih prava (pravo na pravično suđenje, pravo na pristup sudu, pravo na učinkovit pravni lijek i dr.), te je li primjena zakona bila, eventualno, proizvoljna ili diskriminacijska.

21. Ustavni sud, prije svega, podsjeća da je identično pravno pitanje, tj. pitanje pasivne legitimacije tuženoga u postupcima u kojima su vlasnici zemljišta (na kojemu je izgrađen magistralni put Ustiprača - Srbinje) tražili da im tuženi isplati naknadu za oduzeto zemljište na kojemu je izgrađen magistralni put, raspravljao u odlukama br. *AP 4051/09* i *AP 2061/10* (vidi Ustavni sud, Odluka o dopustivosti broj *AP 4051/09* od 13. lipnja 2012. godine i Odluka o dopustivosti broj *AP 2061/10* od 12. lipnja 2013. godine; dostupne na internet stranici Ustavnog suda www.ustavnisud.ba). Ustavni sud ukazuje da je u navedenim predmetima ispitivao apelacije tuženoga (tj. JP "Putevi Republike Srpske" Banjaluka) podnesene protiv odluka redovitih sudova kojima je obavezan tuženi vlasnicima zemljišta na kojemu je izgrađen magistralni put isplatiti naknadu za oduzeto zemljište. Ustavni sud ukazuje kako je tim odlukama redovitih sudova, između ostalog, odbijen prigovor nedostatka pasivne legitimacije koji je

istaknuo tuženi, uz obrazloženje da je tuženi prema članku 11. Zakona o javnim putevima odgovoran za upravljanje, građenje, održavanje i zaštitu mreže magistralnih i regionalnih puteva, te da je tuženi kao investitor i naručilac radova započeo radove na izgradnji magistralnog puta preko tuđeg zemljišta i na taj način prouzročio štetu vlasnicima zemljišta, dok je irelevantna činjenica da su javni putevi u vlasništvu Republike Srpske, budući da za štetu odgovara onaj tko ju prouzroči u smislu odredaba članka 154. stavak 1. Zakona o obligacionim odnosima. U svezi s tim, Ustavni sud ukazuje da je u točki 16. Odluke broj *AP 4051/09* i točki 11. Odluke broj *AP 2061/10* naveo da su redoviti sudovi dostatno razvidno obrazložili svoje odluke, uz pozivanje na relevantne odredbe materijalnog i procesnog prava, te da takva obrazloženja ne smatra proizvoljnim. Slijedom toga, Ustavni sud je odbacio kao nedopuštene apelacije tuženoga (tj. JP "Putevi Republike Srpske" Banjaluka) podnesene protiv odluka redovitih sudova, zbog toga što su očevidno (*prima facie*) neutemeljene.

22. U konkretnom slučaju, Ustavni sud opaža kako su redoviti sudovi, uvažavajući prigovor nedostatka pasivne legitimacije koji je istaknuo tuženi, odbili apelantov tužbeni zahtjev kojim je tražio da se tuženi obveže isplatiti mu novčanu naknadu za oduzeto zemljište (na kojemu je izgrađen regionalni put). Naime, Ustavni sud opaža kako su redoviti sudovi utvrdili da je regionalni put R-476 Prnjavor – Čelinac, koji je izgrađen preko apelantovoga zemljišta, u vlasništvu Republike Srpske (članak 3. stavak 1. Zakona o javnim putevima), te slijedom toga zaključili da ne postoji obveza tuženog apelantu naknaditi štetu, već da je to obveza Republike Srpske. Imajući u vidu da apelacija pokreće identično pravno pitanje koje je već bilo raspravljano u citiranim odlukama Ustavni sud, podržavajući svoju praksu povodom istog pitanja, smatra kako je u konkretnom slučaju osporenim odlukama, kojima je uvažen prigovor nedostatka pasivne legitimacije koji je istaknuo tuženi, te slijedom toga odbijen apelantov tužbeni zahtjev, povrijeđeno apelantovo pravo na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije. Stoga, Ustavni sud smatra kako je bilo potrebno, s ciljem zaštite apelantovih ustavnih prava, ukinuti osporenu odluku, te predmet vratiti Okružnom sudu kako bi taj sud donio novu odluku sukladno garancijama iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije.

Ostali navodi

23. S obzirom na zaključak glede povrede članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije, Ustavni sud smatra kako nije potrebno posebice razmatrati navodne povrede članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

VIII. Zaključak

24. Ustavni sud zaključuje kako postoji kršenje prava na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije jer su redoviti sudovi, pri donošenju svojih odluka kojima su uvažili prigovor nedostatka pasivne legitimacije tuženoga, te slijedom toga odbili apelantov tužbeni zahtjev, proizvoljno primijenili relevantne odredbe Zakona o obligacionim odnosima koje reguliraju pitanje odgovornosti za pričinjenu štetu.

25. Na temelju članka 59. st. (1) i (2) i članka 62. stavak (1) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

26. Prema članku VI/5. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obvezujuće.

Predsjednica
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Valerija Galić, v. r.

34

Уставни суд Босне и Херцеговине у Великом вијећу, у предмету број **АП 4457/11**, рјешавајући апелацију **Ахмета Кадрића**, на основу члана VI/3б) Устава Босне и Херцеговине, члана 57 став 2 тачка б), члана 59 ст. 1 и 2 и члана 62 став 1 Правила Уставног суда Босне и Херцеговине ("Службени гласник Босне и Херцеговине" бр. 22/14 и 57/14), у саставу:

Валерија Галић, председница
Миодраг Симовић, потпредседник
Сеада Палаврић, потпредседница
Мато Тадић, судија
Мирсад Теман, судија
Златко М. Кнежевић, судија

на сједници одржаној 9. децембра 2014. године донио

је

ОДЛУКУ О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ

Усваја се апелација **Ахмета Кадрића**.

Утврђује се повреда права на правично суђење из члана III/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода.

Укида се Пресуда Врховног суда Републике Српске број 91 о П 000367 09 Рев од 24. августа 2011. године.

Предмет се враћа Врховном суду Републике Српске, који је дужан да по хитном поступку донесе нову одлуку, у складу са чланом III/3е) Устава Босне и Херцеговине и чланом 6 став 1 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода.

Налаже се Врховном суду Републике Српске да, у складу са чланом 72 став 5 Правила Уставног суда Босне и Херцеговине, у року од три мјесеца од дана достављања ове одлуке обавијести Уставни суд Босне и Херцеговине о предузетим мјерама с циљем извршења ове одлуке.

Одлуку објавити у "Службеном гласнику Босне и Херцеговине", "Службеним новинама Федерације Босне и Херцеговине", "Службеном гласнику Републике Српске" и у "Службеном гласнику Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине".

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

I. Увод

1. Ахмет Кадрић (у даљњем тексту: апелант) из Горажда, којег заступа Зуфер Пјано, адвокат из Горажда, поднио је 18. новембра 2011. године апелацију Уставном суду Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Уставни суд) против Пресуде Врховног суда Републике Српске (у даљњем тексту: Врховни суд) број 91 о П 000367 09 Рев од 24. августа 2011. године.

II. Поступак пред Уставним судом

2. На основу члана 23 Правила Уставног суда, од Врховног суда и ЈП "Путеви РС" (у даљњем тексту: тужени) затражено је 29. маја 2014. године да доставе одговоре на апелацију.

3. Тужени је доставио одговор 13. јуна 2014. године, а Врховни суд није доставио одговор у року који је истекао 9. јуна 2014. године.

III. Чињенично стање

4. Чињенице предмета које произилазе из апелантових навода и докумената предочених Уставном суду могу да се сумирају на следећи начин:

5. Ставом 1 Пресуде Основног суда у Вишеграду (у даљњем тексту: Основни суд) број 91 о П 000367 08 П од 27. августа 2008. године дјелимично је усвојен апелантов тужбени захтјев и обавезан тужени да му, умјесто поврата непокретности у пређашње стање, исплати накнаду на име причинене штете за пољопривредно земљиште и непокретности прецизиране у пресуди, на име накнаде штете за стабла воћака, за шталу, дрвену шупу и цјевовод, све прецизирано у пресуди, у укупном износу од 14.686,70 КМ са законским затезним каматама почев од 27. августа 2008. године, као дана доношења судске одлуке, па до исплате, те је обавезан тужени да апеланту накнади трошкове поступка у износу прецизираном у пресуди, све у року од 30 дана. Ставом 2 пресуде одбијен је дио апелантовог тужбеног захтјева којим је тражио да се тужени обавезе да врати предметне непокретности у пређашње стање прије изградње магистралног пута Устипрача-Србиње од 1994. године који је изграђен преко апелантових парцела, прецизираних у пресуди, и да засади стабла воћака, догради шталу, сагради дрвену шупу и постави цјевовод за воду, све прецизирано у пресуди. Истим ставом одбијен је и апелантов захтјев да му се камата на досуђени новчани износ досуди од дана подношења тужбе до 27. августа 2008. године и захтјев за накнаду трошкова преко досуђеног износа. Ставом 3 пресуде одбијен је захтјев туженог да му се накнаде трошкови судске таксе.

6. У образложењу је наведено да је на основу доказа прецизираних у пресуди утврђено да је апелант сопственик предметних парцела на којим је боравио до 1993. године, када их је, због рата, напустио, те да се поново вратио крајем 2003. године, када је и сазнао за изузимање парцела, да је апелант предметну тужбу поднио 19. марта 2008. године, да је Влада РС донијела одлуку од 22. јануара 2004. године ком је утврђено да се оснива тужени као правни сљедбеник Републичке дирекције за путеве, да је чланом 3 Закона о јавним путевима прописано да су јавни путеви добра у општој употреби и у својини РС, а да је чланом 11 истог закона прописано да ће управљање, грађење, одржавање и заштиту мреже магистралних и регионалних путева вршити тужени, да је Влада РС донијела Одлуку о утврђивању општег интереса за изградњу магистралног пута Устипрача-Србиње број 02-1066/97 од 15. августа 1997. године ком је утврдила да је од општег интереса изградња магистралног пута Устипрача-Србиње и да у ту сврху може да се изврши потпуна и непотпуна експропријација непокретности које захвата траса пројектованог путног правца а да је корисник експропријације тих непокретности Републичка дирекција за путеве, да никада није извршен законом прописани поступак експропријације апелантових непокретности, али да су оне изузете од апеланта и да кроз њих пролази предметни пут који никада није завршен, али да је пуштен у промет, да је одредбом члана 25 Закона о основним својинскоправним односима (у даљњем тексту: Закон), између осталог, прописано да, ако је градитељ знао да гради на туђем земљишту или ако то није знао, а сопственик се томе одмах успротивио, сопственик земљишта може да тражи да му припадне право својине на грађевински објекат, или да градитељ поруши грађевински објекат и врати земљиште у првобитно стање, или да му градитељ исплати прометну цијену земљишта, те да

сопственик земљишта наведени избор може да оствари најкасније у року од три године од дана завршетка градње грађевинског објекта, а по протеклу тог рока може да захтијева исплату прометне цијене земљишта.

7. У вези с тим, Основни суд је навео да је тужени истакао приговор застаре потраживања, али да тај приговор није основан, будући да је тужени био дужан да докаже да су од дана завршетка изградње пута протекле три године, јер је одредбом члана 123 Закона о парничном поступку (у даљњем тексту: ЗПП) прописано да је свака страна дужна да понуди доказе за своје наводе. Основни суд је навео да је у конкретном случају тужени своје наводе могао да докаже употребном дозволом за наведени пут, што представља доказ да је изградња пута завршена, али да тужени није доставио такву дозволу, нити је доказао да је извршен технички пријем пута због чега је тај суд приговор застаре одбио као неоснован. Даље, наведено је да је започета изградња наведеног пута који није асфалтиран, али је у употреби, због чега, према образложењу Основног суда, није могуће удовољити апелантовом захтјеву за поврат непокретности у пређашње стање, али да је могуће апеланту досудити накнаду штете. У вези с тим, Основни суд је истакао да је тужени поднио приговор застаре и накнаде штете, али да је тај суд и овај приговор одбио као неоснован. Основни суд је навео да је одредбом члана 376 Закона о облигационим односима (у даљњем тексту: ЗОО) прописано да потраживање накнаде штете застаријева за три године од када је оштећени сазнао за штету и лице које је штету учинило а да у сваком случају застаријева у року од пет година откако је штета настала. Према образложењу Основног суда, пошто је апелант за штету сазнао крајем 2003. године а тужбу поднио 19. марта 2008. године, према закључку тог суда, није протекло објективни рок од пет година. Имајући у виду наведено, те налаз и мишљење вјештака грађевинске и пољопривредне струке, Основни суд је донио пресуду као у изреци.

8. Против наведене пресуде тужени је поднио жалбу Окружном суду у Источном Сарајеву (у даљњем тексту: Окружни суд) који је Пресудом број 91 0 П 000367 08 ГЖ од 29. маја 2009. године жалбу одбио и потврдио првостепену пресуду.

9. Против наведене пресуде тужени је изјавио ревизију Врховном суду, који је Пресудом број 91 0 П 000367 09 Рев од 24. августа 2011. године ревизију усвојио, обје нижестепене пресуде преиначио тако што је у цијелости одбијен апелантов тужбени захтјев. У образложењу пресуде Врховни суд је поновио утврђено чињенично стање и правно становиште нижестепених судова, те навео да је закључио да су обје нижестепене пресуде засноване на погрешној примјени материјалног права. Врховни суд је истакао да је погрешно позивање тих судова на одредбе члана 25 Закона, јер у конкретном случају тужени није стекао право својине на земљишту. Врховни суд је навео да, у смислу наведеног члана, градитељ може да буде само лице које може да буде носилац права својине, па се, према образложењу Врховног суда, на грађење које обавља друштвено-правни субјекат на туђем земљишту, као што је у конкретном предмету случај, ове одредбе не примјењују. Врховни суд је, такође, образложио да је апелант грађењем у конкретном случају изгубио право својине на спорном дијелу земљишта и да се апеланту десила иста ситуација као да је земљиште пропало. Врховни суд је истакао да, ако је градитељ/тужени и био несавјестан, његова се одговорност, према мишљењу Врховног суда, своди на одговорност за штету и процјењује се према одредбама члана 376 ст. 1 и

2.300. С тим у вези је образложено да, пошто је штета настала 1994. године а за њу је апелант, наводно, сазнао тек крајем 2003. године, а тужбу је поднио тек 19. марта 2008. године, то је, према мишљењу Врховног суда, неспорно протекло и субјективни трогодишњи застарни рок који се рачуна од дана сазнања за штету и учиниоца и објективни петогодишњи рок (који је почео да тече од 19. јуна 1996. године као дана укидања непосредне ратне опасности и ратног стања) од дана настанка штете, чиме је, према образложењу Врховног суда, застарјело апелантово потраживање. Имајући у виду наведено, Врховни суд је донио одлуку као у диспозитиву.

IV. Апелација

а) Наводи из апелације

10. Апелант сматра да му је оспореном пресудом прекршено право на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода (у даљњем тексту: Европска конвенција), као и право на имовину из члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију. Кршење наведених права апелант види у погрешно утврђеном чињеничном стању и произвољној примјени материјалног права. Сматра да је тај суд произвољно примијенио одредбе члана 376 ЗОО умјесто одредаба члана 25 Закона, те утврдио да је апелант изгубио својину на том земљишту, што није тачно. Апелант наводи и да је Врховни суд у другим предметима са истом правном и чињеничном основном донио другачије одлуке, чиме је створио правну несигурност.

б) Одговор на апелацију

11. Тужени је навео да је апелација неоснована, будући да тужени није пасивно легитимисан, јер то може бити само Република Српска, те да уопште није битно да ли је пут завршен, већ само чињеница да је застарни рок почео да тече од дана изузимања непокретности, па је због тог разлога, према мишљењу туженог, пресуда Врховног суда правилна и законита.

V. Релевантни прописи

12. **Закон о облигационим односима** ("Службени лист СФРЈ" бр. 29/78, 39/85, 45/89 и 57/89, "Службени гласник Републике Српске" бр. 17/93, 3/96, 39/03 и 74/04) у релевантном дијелу гласи:

Члан 376. ст. 1. и 2.

Потраживања накнаде проузроковане штете застаријева за три године од када је оштећеник сазнао за штету и за лице које је штету починило.

У сваком случају ово потраживање застаријева за пет година од када је штета настала.

13. У **Закону о експропријацији** ("Службени гласник Републике Српске" бр. 112/06, 37/07 и 110/08) релевантне одредбе гласе:

Члан 2.

Експропријација је одузимање или ограничење права власништва на непокретностима уз правичну накнаду која не може бити нижа од тржишне вриједности непокретности.

Члан 3. став 1.

(1) Непокретност се може експроприсати ради извођења радова или изградње објеката економске инфраструктуре: саобраћајнице, водопривредне, енергетске и телекомуникацијске, објеката за заштиту човјекове

околине и заштиту од елементарних непогода, те истраживања рудног и других природних богатстава.

Члан 4.

Предмет експропријације су непокретности у власништву физичких или правних лица.

Члан 5. став 1.

(1) Непокретност се може експроприсати након што је на начин одређен овим законом утврђен општи интерес за изградњу објекта, односно извођење других радова на тој непокретности.

Члан 29.

Ако су уз приједлог за експропријацију поднесени докази из члана 25. овог закона и ако су тим доказима утврђене потребне чињенице, орган управе усвојит ће рјешењем приједлог за експропријацију а у противном одбит ће тај приједлог.

Члан 33.

(1) Корисник експропријације, Република Српска, стиче право на посјед експроприсане непокретности даном коначности рјешења о експропријацији.

(2) Корисник експропријације, јединица локалне самоуправе, стиче право на посјед експроприсане непокретности даном правоснажности рјешења о експропријацији, уколико је до тада ранијем власнику исплатила накнаду за експроприсану непокретност, односно предала у посјед другу одговарајућу непокретност, а у противном, даном исплате накнаде, односно предајом у посјед друге одговарајуће непокретности, уколико се ранији власник и корисник експропријације другачије не споразумију.

(3) Изузетно, када је у питању изградња објеката инфраструктуре, Влада може на захтјев корисника експропријације који је изнио ваљане разлоге за потребу хитног ступања у посјед непокретности, ријешити да му се та непокретност преда у посјед и прије коначности рјешења о експропријацији, ако утврди да је то неопходно због хитности случаја или да би се спријечила знатнија штета.

(4) Прије доношења рјешења из претходног става морају се обезбиједити докази о стању и вриједности експроприсаних непокретности (налаз и мишљење вјештака као и друге релевантне доказе у вези са процјеном вриједности експроприсаних непокретности).

(5) Одредба става 3. овог члана не односи се на случајеве када је предмет експропријације стамбена или пословна зграда, за коју корисник експропријације није обезбиједио другу одговарајућу непокретност.

(6) Против рјешења из става 3. овог члана може се водити управни спор.

(7) Тужба поднесена против рјешења из става 3. овог члана не одлаже његово извршење.

Члан 53. став 1.

(1) Накнада за експроприсану непокретност одређује се по правилу давањем друге одговарајуће непокретности која одговара вриједности непокретности која се експроприше у истој општини или граду, којом се власнику непокретности која се експроприше омогућавају приближно исти услови кориштења какве је имао користећи ту непокретност.

Члан 54. ст. 1. и 2.

(1) Ако власник непокретности која се експроприше, не прихвати на име накнаде другу одговарајућу непокретност или ако корисник експропријације не може да обезбиједи такву непокретност, одређује се правична

накнада у новцу која не може бити нижа од тржишне вриједности непокретности која се експроприше у вријеме доношења првостепеног рјешења о експропријацији односно у вријеме склапања споразума.

(2) Тржишна вриједност изражена је у цијени која се за одређену непокретност може постићи на тржишту и која зависи од односа понуде и потражње у вријеме њеног утврђивања.

VI. Допустивост

14. У складу са чланом VI/36) Устава Босне и Херцеговине, Уставни суд, такође, има апелациону надлежност у питањима која су садржана у овом уставу када она постану предмет спора због пресуде било ког суда у Босни и Херцеговини.

15. У складу са чланом 18 став 1 Правила Уставног суда, Уставни суд може да разматра апелацију само ако су против пресуде, односно одлуке која се њоме побија, исцрпљени сви дјелотворни правни лијекови могући према закону и ако се поднесе у року од 60 дана од дана када је подносилац апелације примио одлуку о посљедњем дјелотворном правном лијеку ког је користио.

16. У конкретном случају предмет оспоравања апелацијом је Пресуда Врховног суда број 91 0 П 000367 09 Рев од 24. августа 2011. године против које нема других дјелотворних правних лијекова могућих према закону. Затим, оспорену пресуду апелант је примио 21. септембра 2011. године а апелација је поднесена 18. новембра 2011. године, тј. у року од 60 дана, како је прописано чланом 18 став 1 Правила Уставног суда. Коначно, апелација испуњава и услове из члана 18 ст. 3 и 4 Правила Уставног суда, јер не постоји неки формални разлог због ког апелација није допуштена, нити је очигледно (*prima facie*) неоснована.

17. Имајући у виду одредбе члана VI/36) Устава Босне и Херцеговине, члана 18 ст. 1, 3 и 4 Правила Уставног суда, Уставни суд је утврдио да предметна апелација испуњава услове у погледу допустивости.

VII. Меритум

18. Апелант побија наведену пресуду, тврдећи да су том пресудом прекршена његова права из члана II/3е) и к) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију.

Право на правично суђење

19. Члан II/3 Устава Босне и Херцеговине у релевантном дијелу гласи:

Сва лица на територији Босне и Херцеговине уживају људска права и основне слободе из става 2 овог члана, а она обухватају:

е) Право на правичан поступак у грађанским и кривичним стварима и друга права у вези са кривичним поступком.

20. Члан 6 став 1 Европске конвенције у релевантном дијелу гласи:

1. Приликом утврђивања грађанских права и обавеза или основаности било какве кривичне оптужбе против њега, свако има право на правичну и јавну расправу у разумном року пред независним и непристрасним, законом установљеним судом. [...]

21. Уставни суд запажа да је у конкретном случају предмет спора било апелантово право на накнаду због експроприсаних непокретности, дакле, да се радило о поступку у којем је одлучивано о правима и обавезама

грађанскоправне природе, па су члан II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члан 6 Европске конвенције примјениви.

22. Апелант сматра да је Врховни суд погрешно утврдио чињенично стање и произвољно примјенио материјално право када је утврдио да је апелант изгубио право својине на спорном земљишту и да због тога није било могуће на његов случај примјенити одредбе члана 25 Закона, него одредбе члана 376 ЗОО, па да је у том смислу његово потраживање по основу накнаде за одузето земљиште застарјело.

23. С тим у вези, Уставни суд, прије свега, указује да, према пракси Европског суда и Уставног суда, задатак ових судова није преиспитивање закључака редовних судова у погледу чињеничног стања и примјене права (види, Европски суд, *Pronina против Русије*, одлука о допустивости од 30. јуна 2005. године, апликација број 65167/01). Наиме, Уставни суд није надлежан да супституише редовне судове у процјени чињеница и доказа, већ је уопштено задатак редовних судова да оцијене чињенице и доказе које су извели (види, Европски суд, *Thomas против Уједињеног Краљевства*, пресуда од 10. маја 2005. године, апликација број 19354/02). Задатак Уставног суда је да испита да ли је евентуално дошло до повреде или занемаривања уставних права (право на правично суђење, право на приступ суду, право на дјелотворан правни лијек и др.), те да ли је примјена закона била, евентуално, произвољна или дискриминациона.

24. Изузетно, када оцијени да је у одређеном поступку редовни суд произвољно поступао како у утврђивању чињеница, тако и у примјени релевантних позитивноправних прописа (види, Уставни суд, Одлука број АП 311/04 од 22. априла 2005. године, став 26), може да се упусти у испитивање начина на који су надлежни судови утврђивали чињенице и на тако утврђене чињенице примјенили позитивноправне прописе. Очигледна произвољност у примјени релевантних прописа никада не може да води ка правичном поступку (види Одлуку Уставног суда број АП 1293/05 од 12. септембра 2006. године, тачка 25 и даље).

25. Уставни суд, прије свега, подсећа да је у својој пракси рјешавао слично чињенично и правно питање, и то у Одлуци број АП 2986/11 (види Одлуку Уставног суда број АП 2986/11 од 18. новембра 2014. године, доступну на web-страници Уставног суда www.ustavnisud.ba) у којој је утврдио повреду уставног права на правично суђење због тога што су редовни судови произвољно примјенили материјално право који су, у коначници, због застаре и недостатка пасивне легитимације, одбили тужбени захтјев усмјерен на обавезивање туженог да апеланту у том предмету исплати накнаду на име одузетог земљишта за изградњу регионалног пута. Рјешавајући питање застаре потраживања у случају када је извршена фактичка експропријација, Уставни суд је у Одлуци број АП 2986/11 истакао да "у односу на застару потраживања у ком дијелу су редовни судови у оспореним одлукама закључили да је потраживање тужиоца застарјело, јер је прошао и субјективни и објективни рок из члана 376 ЗОО, Уставни суд указује на правно схватање усаглашено 30. јануара 2014. године на Панелима за уједначавање судске праксе из грађанске области. На наведеним панелима је расправљано о случајевима изградње објеката од јавног интереса или извођења других радова од јавног интереса који имају као посљедицу потпуно или дјелимично одузимање права својине физичких или правних лица на непокретностима иако не постоји одлука о одузимању, односно одлука о утврђивању јавног интереса и рјешења о експропријацији.

Дакле, расправљало се о случајевима које правна теорија и судска пракса подводе под појам фактичког депосједирања, односно тзв. фактичке експропријације. Усаглашено је правно схватање да захтјев за новчану накнаду због извршене фактичке експропријације не застаријева. Наиме, указано је да су у случају фактичке експропријације физичка или правна лица лишена права својине, па је основ тужбеног захтјева, у ствари, захтјев за поврат својине. Будући да поврат и успостављање пређашњег стања нису могући због привођења намјени раније непокретности, то тужиоцима припада право да траже накнаду за одузете непокретности. Доводећи наведено у контекст конкретног предмета, произилази да образложења оспорених пресуда и у овом дијелу указују на то да су редовни судови произвољно примјенили материјално право".

26. С обзиром на то да је и у конкретном случају извршена фактичка експропријација, а да су редовни судови утврдили да је апелантово предметно потраживање застарјело, јер су до дана подношења тужбе протекли рокови прописани одредбама члана 376 ЗОО, Уставни суд сматра да се наведено становиште из Одлуке број АП 2986/11 да захтјеви због извршене фактичке експропријације не застаријевају може да примјени и на конкретан случај. Због наведеног, Уставни суд се, умјесто посебног образложења ове одлуке, у потпуности позива на образложење у Одлуци број АП 2986/11 у вези са незастаријевањем потраживања због извршене фактичке експропријације. Осим тога, Уставни суд сматра да је и становиште Врховног суда произвољно и неаргументовано да се у случајевима у којима је на овакав начин извршена експропријација одузета земљишта треба да сматрају као "пропала" за апеланта (и остала лица у истој ситуацији), јер би се прихватањем таквог става отворила могућност за легално депосједирање без икакве накнаде а што би директно водило стварању правне несигурности. Због свега наведеног, Уставни суд сматра апелантове наводе о произвољној примјени материјалног права основаним.

27. Имајући у виду све наведено, Уставни суд закључује да је прекршено апелантово право на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције.

Право на имовину

28. Апелант сматра да му је оспореном пресудом Врховног суда прекршено и право на имовину из члана II/3к) Устава и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију, те да апелант кршење тог права везује за примјену материјалног права. С обзиром на наведено, као и на утврђено кршење права на правично суђење због произвољне примјене материјалног права, Уставни суд сматра да нема потребе да посебно разматра наводе о кршењу права на имовину.

VIII. Закључак

29. Постоји кршење права на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције када је редовни суд у оспореној одлуци произвољно примјенио материјално право у односу на застару апелантовог потраживања у случају тзв. фактичке експропријације.

30. На основу члана 59 ст. 1 и 2 и члана 62 став 1 Правила Уставног суда, Уставни суд је одлучио као у диспозитиву ове одлуке.

31. Према члану VI/5 Устава Босне и Херцеговине, одлуке Уставног суда су коначне и обавезујуће.

Председница
Уставног суда Босне и Херцеговине
Валерија Галић, с. р.

Уставни суд Босне и Херцеговине у Великом вјећу, у предмету број **AP 4457/11**, рјешавајући апелацију **Ahmeta Kadrića**, на основу члана VI/3.b) Устава Босне и Херцеговине, члана 57. став 2. тачка b), члана 59. ст. 1. и 2. и члана 62. став 1. Правила Уставног суда Босне и Херцеговине ("Службени гласник Босне и Херцеговине" бр. 22/14 и 57/14), у саставу:

Valerija Galić, predsjednica
Miodrag Simović, potpredsjednik
Seada Palavrić, potpredsjednica
Mato Tadić, sudija
Mirsad Ćeman, sudija
Zlatko M. Knežević, sudija

на сједници одржаној 9. децембра 2014. године донио је

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Usvaja se apelacija **Ahmeta Kadrića**.

Utvrđuje se povreda prava на прavično суђење из члана II/3.e) Устава Босне и Херцеговине и члана 6. став 1. Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода.

Ukida se Presuda Vrhovnog suda Republike Srpske број 91 о P 000367 09 Rev од 24. августа 2011. године.

Predmet se враћа Vrhovnom sudu Republike Srpske, који је дужан да по hitnom поступку донесе нову одлуку, у складу са чланом II/3.e) Устава Босне и Херцеговине и чланом 6. став 1. Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода.

Nalaže se Vrhovnom sudu Republike Srpske да, у складу са чланом 72. став 5. Правила Уставног суда Босне и Херцеговине, у року од три мјесеца од дана достављања ове одлуке обавјести Уставни суд Босне и Херцеговине о предузетим мјерама с циљем извршења ове одлуке.

Odluku објавити у "Службеном гласнику Босне и Херцеговине", "Службеним новинама Федерације Босне и Херцеговине", "Службеном гласнику Републике Српске" и у "Службеном гласнику Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине".

OBRAZLOŽENJE

I. Uvod

1. Ahmet Kadrić (у daljnjem tekstu: apelant) из Goražda, којег заступа Zufer Pjano, адвокат из Goražda, поднио је 18. новембра 2011. године апелацију Уставном суду Босне и Херцеговине (у daljnjem tekstu: Уставни суд) против Presude Vrhovnog suda Republike Srpske (у daljnjem tekstu: Vrhovni sud) број 91 о P 000367 09 Rev од 24. августа 2011. године.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. На основу члана 23. Правила Уставног суда, од Vrhovnog suda и JP "Putevi RS" (у daljnjem tekstu: туžени) затражено је 29. маја 2014. године да доставе одговоре на апелацију.

3. Туžени је доставио одговор 13. јуна 2014. године, а Vrhovni sud није доставио одговор у року који је истекao 9. јуна 2014. године.

III. Činjenično stanje

4. Činjenice predmeta које произлазе из апелантових navoda и докумената предочених Уставном суду могу се сумирати на sljedeći начин:

5. Ставом 1. Presude Osnovnog suda у Вишеграду (у daljnjem tekstu: Osnovni sud) број 91 о P 000367 08 P од 27.

augusta 2008. године djelimično је usvojen apelantov tužbeni zahtjev и obavezan tuženi да mu, umjesto povrata nekretnina у pređašnje stanje, isplati naknadu на име pričinjene štete за poljoprivredno zemljište и nekretnine precizirane у presudi, на име naknade štete за stabla voćaka, за štalу, drvenu šupu и cjevovod, sve precizirano у presudi, у ukupnom износу од 14.686,70 KM са zakonskim zatezним kamatama počev од 27. augusta 2008. године, као дана donošenja sudske odluke, па do isplate, te је obavezan tuženi да apelantu naknadi troškove postupka у износу preciziranom у presudi, sve у roku од 30 дана. Ставом 2. presude odbijen је dio apelantovog tužbenog zahtjeva којим је tražio да се tuženi obaveže да vrati predmetne nekretnine у pređašnje stanje prije izgradnje magistralnog puta Ustiprača-Srbije од 1994. године који је изграден преко apelantovih parcela, preciziranih у presudi, и да засади stabla voćaka, dogradi štalу, sagraди drvenu šupu и postavi cjevovod за vodu, sve precizirano у presudi. Istim ставом odbijen је и apelantov zahtjev да mu се kamata на dosuđeni novčani iznos dosudi од дана podnošenja tužbe до 27. augusta 2008. године и zahtjev за naknadу troškova преко dosuđenog износа. Ставом 3. presude odbijen је zahtjev tuženog да mu се naknade troškovi sudske takse.

6. U obrazloženju је navedeno да је на основу dokaza preciziranih у presudi utvrđeno да је apelant vlasnik predmetnih parcela на којим је boravio до 1993. године, kada ih је, zbog rata, napustio, te да се ponovno vratio krajem 2003. године, kada је и saznao за izuzimanje parcela, да је apelant predmetnu tužbu podnio 19. marta 2008. године, да је Vlada RS donijela одлуку од 22. januara 2004. године којом је utvrđeno да се osniva tuženi као pravni sljedbenik Republičke direkcije за puteve, да је чланом 3. Zakona о javnim putevima propisano да су javni putevi dobra у općoj upotrebi и у vlasništvu RS, а да је чланом 11. istog zakona propisano да će upravljanje, građenje, održavanje и zaštitu mreže magistralnih и regionalnih puteva vršiti tuženi, да је Vlada RS donijela Odluku о utvrđivanju općeg interesa за izgradnju magistralnog puta Ustiprača-Srbije број 02-1066/97 од 15. augusta 1997. године којом је utvrdila да је од općeg interesa izgradnja magistralnog puta Ustiprača-Srbije и да се у tu svrhu može izvršiti potpuna и nepotpuna eksproprijacija nekretnina које zahvata trasa projektovanog putnog pravca а да је korisnik eksproprijacije tih nekretnina Republička direkcija за puteve, да nikada nije izvršen zakonom propisani postupak eksproprijacije apelantovih nekretnina, али да су one izuzete од apelanta и да kroz njih prolazi predmetni put који nikada nije završen, али да је pušten у promet, да је одредбом члана 25. Zakona о osnovnim svoјinskiopravnim odnosima (у daljnjem tekstu: Zakon), između ostalog, propisano да, ako је graditelj znao да gradi на tuđem zemljištu или ako to nije znao, а vlasnik се tome odmah usprotivio, vlasnik zemljišta može tražiti да mu pripadne pravo vlasništva на građevinski objekt, или да graditelj poruši građevinski objekt и vrati zemljište у prvobitno stanje, или да mu graditelj isplati prometnu cijenu zemljišta, te да vlasnik zemljišta navedeni izbor može ostvariti najkasnije у roku од tri године од дана završetka gradnje građevinskog objekta, а po proteku tog roka može zahtijevati isplatu prometne cijene zemljišta.

7. U vezi s tim, Osnovni sud је naveo да је tuženi istakao prigovor zastare potraživanja, али да taj prigovor nije osnovan, budući да је tuženi bio dužan dokazati да су од дана završetka izgradnje puta protekle tri године, jer је одредбом члана 123. Zakona о parničnom postupku (у daljnjem tekstu: ZPP) propisano да је svaka strana dužna да ponudi dokaze за своје navode. Osnovni sud је naveo да је у konkretnom slučaju tuženi своје navode mogao dokazati upotrebom dozvolom за navedeni put, što predstavlja dokaz да је izgradnja puta

završena, ali da tuženi nije dostavio takvu dozvolu, niti je dokazao da je izvršen tehnički prijem puta zbog čega je taj sud prigovor zastare odbio kao neosnovan. Dalje, navedeno je da je započeta izgradnja navedenog puta koji nije asfaltiran, ali je u upotrebi, zbog čega, prema obrazloženju Osnovnog suda, nije moguće udovoljiti apelantovom zahtjevu za povrat nekretnine u pređašnje stanje, ali da je moguće apelantu dosuditi naknadu štete. U vezi s tim, Osnovni sud je istakao da je tuženi podnio prigovor zastare i naknade štete, ali da je taj sud i ovaj prigovor odbio kao neosnovan. Osnovni sud je naveo da je odredbom člana 376. Zakona o obligacionim odnosima (u daljnjem tekstu: ZOO) propisano da potraživanje naknade štete zastarijeva za tri godine od kada je oštećeni saznao za štetu i lice koje je štetu učinilo a da u svakom slučaju zastarijeva u roku od pet godina otkako je šteta nastala. Prema obrazloženju Osnovnog suda, pošto je apelant za štetu saznao krajem 2003. godine a tužbu podnio 19. marta 2008. godine, prema zaključku tog suda, nije protekao objektivni rok od pet godina. Imajući u vidu navedeno, te nalaz i mišljenje vještaka građevinske i poljoprivredne struke, Osnovni sud je donio presudu kao u izreci.

8. Protiv navedene presude tuženi je podnio žalbu Okružnom sudu u Istočnom Sarajevu (u daljnjem tekstu: Okružni sud) koji je Presudom broj 91 0 P 000367 08 GŽ od 29. maja 2009. godine žalbu odbio i potvrdio prvostepenu presudu.

9. Protiv navedene presude tuženi je izjavio reviziju Vrhovnom sudu, koji je Presudom broj 91 0 P 000367 09 Rev od 24. augusta 2011. godine reviziju usvojio, obje nižestepene presude preinačio tako što je u cijelosti odbijen apelantov tužbeni zahtjev. U obrazloženju presude Vrhovni sud je ponovio utvrđeno činjenično stanje i pravni stav nižestepenih sudova, te naveo da je zaključio da su obje nižestepene presude zasnovane na pogrešnoj primjeni materijalnog prava. Vrhovni sud je istakao da je pogrešno pozivanje tih sudova na odredbe člana 25. Zakona, jer u konkretnom slučaju tuženi nije stekao pravo vlasništva na zemljištu. Vrhovni sud je naveo da, u smislu navedenog člana, graditelj može biti samo lice koje može biti nositelj prava vlasništva, pa se, prema obrazloženju Vrhovnog suda, na građenje koje obavlja društveno-pravni subjekt na tuđem zemljištu, kao što je u konkretnom predmetu slučaj, ove odredbe ne primjenjuju. Vrhovni sud je, također, obrazložio da je apelant građenjem u konkretnom slučaju izgubio pravo vlasništva na spornom dijelu zemljišta i da se apelantu desila ista situacija kao da je zemljište propalo. Vrhovni sud je istakao da, ako je graditelj/tuženi i bio nesavjestan, njegova se odgovornost, prema mišljenju Vrhovnog suda, svodi na odgovornost za štetu i procjenjuje se prema odredbama člana 376. st. 1. i 2. ZOO. S tim u vezi je obrazloženo da, pošto je šteta nastala 1994. godine a za nju je apelant, navodno, saznao tek krajem 2003. godine, a tužbu je podnio tek 19. marta 2008. godine, to je, prema mišljenju Vrhovnog suda, nesporno protekao i subjektivni trogodišnji zastarni rok koji se računa od dana saznanja za štetu i učinioca i objektivni petogodišnji rok (koji je počeo teći od 19. juna 1996. godine kao dana ukidanja neposredne ratne opasnosti i ratnog stanja) od dana nastanka štete, čime je, prema obrazloženju Vrhovnog suda, zastarjelo apelantovo potraživanje. Imajući u vidu navedeno, Vrhovni sud je donio odluku kao u dispozitivu.

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

10. Apelant smatra da mu je osporenom presudom prekršeno pravo na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (u daljnjem tekstu:

Evropska konvencija), kao i pravo na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju. Kršenje navedenih prava apelant vidi u pogrešno utvrđenom činjeničnom stanju i proizvoljno primjeni materijalnog prava. Smatra da je taj sud proizvoljno primijenio odredbe člana 376. ZOO umjesto odredaba člana 25. Zakona, te utvrdio da je apelant izgubio vlasništvo na tom zemljištu, što nije tačno. Apelant navodi i da je Vrhovni sud u drugim predmetima sa istom pravnom i činjeničnom osnovom donio drugačije odluke, čime je stvorio pravnu nesigurnost.

b) Odgovor na apelaciju

11. Tuženi je naveo da je apelacija neosnovana, budući da tuženi nije pasivno legitimiran, jer to može biti samo Republika Srpska, te da uopće nije bitno da li je put završen, već samo činjenica da je zastarni rok počeo teći od dana izuzimanja nekretnina, pa je zbog tog razloga, prema mišljenju tuženog, presuda Vrhovnog suda pravilna i zakonita.

V. Relevantni propisi

12. **Zakon o obligacionim odnosima** ("Službeni list SFRJ" br. 29/78, 39/85, 45/89 i 57/89, "Službeni glasnik Republike Srpske" br. 17/93, 3/96, 39/03 i 74/04) u relevantnom dijelu glasi:

Član 376. st. 1. i 2.

Potraživanja naknade prouzrokovane štete zastarijeva za tri godine od kada je oštećenik saznao za štetu i za lice koje je štetu počinilo.

U svakom slučaju ovo potraživanje zastarijeva za pet godina od kada je šteta nastala.

13. U **Zakonu o eksproprijaciji** ("Službeni glasnik Republike Srpske" br. 112/06, 37/07 i 110/08) relevantne odredbe glase:

Član 2.

Eksproprijacija je oduzimanje ili ograničenje prava vlasništva na nepokretnostima uz pravičnu naknadu koja ne može biti niža od tržišne vrijednosti nepokretnosti.

Član 3. stav 1.

(1) Nepokretnost se može eksproprijirati radi izvođenja radova ili izgradnje objekata ekonomske infrastrukture: saobraćajnice, vodoprivredne, energetske i telekomunikacijske, objekata za zaštitu čovjekove okoline i zaštitu od elementarnih nepogoda, te istraživanja rudnog i drugih prirodnih bogatstava.

Član 4.

Predmet eksproprijacije su nepokretnosti u vlasništvu fizičkih ili pravnih lica.

Član 5. stav 1.

(1) Nepokretnost se može eksproprijirati nakon što je na način određen ovim zakonom utvrđen opšti interes za izgradnju objekta, odnosno izvođenje drugih radova na toj nepokretnosti.

Član 29.

Ako su uz prijedlog za eksproprijaciju podneseni dokazi iz člana 25. ovog zakona i ako su tim dokazima utvrđene potrebne činjenice, organ uprave usvojiti će rješenjem prijedlog za eksproprijaciju a u protivnom odbit će taj prijedlog.

Član 33.

(1) Korisnik eksproprijacije, Republika Srpska, stiče pravo na posjed eksproprijirane nepokretnosti danom konačnog rješenja o eksproprijaciji.

(2) Korisnik eksproprijacije, jedinica lokalne samouprave, stiče pravo na posjed eksproprijirane nepokretnosti danom pravosnažnosti rješenja o eksproprijaciji, ukoliko je do tada ranijem vlasniku isplatila naknadu za eksproprijiranu nepokretnost, odnosno predala u posjed drugu odgovarajuću

nepokretnost, a u protivnom, danom isplate naknade, odnosno predajom u posjed druge odgovarajuće nepokretnosti, ukoliko se raniji vlasnik i korisnik eksproprijacije drugačije ne sporazumiju.

(3) Izuzetno, kada je u pitanju izgradnja objekata infrastrukture, Vlada može na zahtjev korisnika eksproprijacije koji je iznio valjane razloge za potrebu hitnog stupanja u posjed nepokretnosti, riješiti da mu se ta nepokretnost preda u posjed i prije konačnosti rješenja o eksproprijaciji, ako utvrdi da je to neophodno zbog hitnosti slučaja ili da bi se spriječila znatnija šteta.

(4) Prije donošenja rješenja iz prethodnog stava moraju se obezbijediti dokazi o stanju i vrijednosti eksproprijsanih nepokretnosti (nalaz i mišljenje vještaka kao i druge relevantne dokaze u vezi sa procjenom vrijednosti eksproprijsanih nepokretnosti).

(5) Odredba stava 3. ovog člana ne odnosi se na slučajeve kada je predmet eksproprijacije stambena ili poslovna zgrada, za koju korisnik eksproprijacije nije obezbijedio drugu odgovarajuću nepokretnost.

(6) Protiv rješenja iz stava 3. ovog člana može se voditi upravni spor.

(7) Tužba podnesena protiv rješenja iz stava 3. ovog člana ne odlaže njegovo izvršenje.

Član 53. stav 1.

(1) Naknada za ekspropriisanu nepokretnost određuje se po pravilu davanjem druge odgovarajuće nepokretnosti koja odgovara vrijednosti nepokretnosti koja se ekspropriše u istoj opštini ili gradu, kojom se vlasniku nepokretnosti koja se ekspropriše omogućavaju približno isti uslovi korištenja kakve je imao koristeći tu nepokretnost.

Član 54. st. 1. i 2.

(1) Ako vlasnik nepokretnosti koja se ekspropriše, ne prihvati na ime naknade drugu odgovarajuću nepokretnost ili ako korisnik eksproprijacije ne može da obezbijedi takvu nepokretnost, određuje se pravična naknada u novcu koja ne može biti niža od tržišne vrijednosti nepokretnosti koja se ekspropriše u vrijeme donošenja prvostepenog rješenja o eksproprijaciji odnosno u vrijeme sklapanja sporazuma.

(2) Tržišna vrijednost izražena je u cijeni koja se za određenu nepokretnost može postići na tržištu i koja zavisi od odnosa ponude i potražnje u vrijeme njenog utvrđivanja.

VI. Dopustivost

14. U skladu sa članom VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud, također, ima apelacionu nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom ustavu kada ona postanu predmet spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

15. U skladu sa članom 18. stav 1. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njome pobija, iscrpljeni svi djelotvorni pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnosilac apelacije primio odluku o posljednjem djelotvornom pravnom lijeku kojeg je koristio.

16. U konkretnom slučaju predmet osporavanja apelacijom je Presuda Vrhovnog suda broj 91 0 P 000367 09 Rev od 24. augusta 2011. godine protiv koje nema drugih djelotvornih pravnih lijekova mogućih prema zakonu. Zatim, osporenu presudu apelant je primio 21. septembra 2011. godine a apelacija je podnesena 18. novembra 2011. godine, tj. u roku od 60 dana, kako je propisano članom 18. stav 1. Pravila Ustavnog suda. Konačno, apelacija ispunjava i uvjete iz člana 18. st. 3. i 4. Pravila Ustavnog suda, jer ne postoji neki formalni

razlog zbog kojeg apelacija nije dopustiva, niti je očigledno (*prima facie*) neosnovana.

17. Imajući u vidu odredbe člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 18. st. 1, 3. i 4. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je utvrdio da predmetna apelacija ispunjava uvjete u pogledu dopustivosti.

VII. Meritum

18. Apelant pobija navedenu presudu, tvrdeći da su tom presudom prekršena njegova prava iz člana II/3.e) i k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju.

Pravo na pravično suđenje

19. Član II/3. Ustava Bosne i Hercegovine u relevantnom dijelu glasi:

Sva lica na teritoriji Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i slobode iz stava 2. ovog člana, što uključuje:

e) Pravo na pravično saslušanje u građanskim i krivičnim stvarima i druga prava u vezi sa krivičnim postupkom.

20. Član 6. stav 1. Evropske konvencije u relevantnom dijelu glasi:

1. Prilikom utvrđivanja građanskih prava i obaveza ili osnovanosti bilo kakve krivične optužbe protiv njega, svako ima pravo na pravično suđenje i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristrasnim, zakonom ustanovljenim sudom. [...]

21. Ustavni sud zapaža da je u konkretnom slučaju predmet spora bilo apelantovo pravo na naknadu zbog ekspropriiranih nekretnina, dakle, da se radilo o postupku u kojem je odlučivano o pravima i obavezama građanskopravne prirode, pa su član II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i član 6. Evropske konvencije primjenjivi.

22. Apelant smatra da je Vrhovni sud pogrešno utvrdio činjenično stanje i proizvoljno primijenio materijalno pravo kada je utvrdio da je apelant izgubio pravo vlasništva na spornom zemljištu i da zbog toga nije bilo moguće na njegov slučaj primijeniti odredbe člana 25. Zakona, nego odredbe člana 376. ZOO, pa da je u tom smislu njegovo potraživanje po osnovu naknade za oduzeto zemljište zastarjelo.

23. S tim u vezi, Ustavni sud, prije svega, ukazuje da, prema praksi Evropskog suda i Ustavnog suda, zadatak ovih sudova nije preispitivanje zaključaka redovnih sudova u pogledu činjeničnog stanja i primjene prava (vidi, Evropski sud, *Pronina protiv Rusije*, odluka o dopustivosti od 30. juna 2005. godine, aplikacija broj 65167/01). Naime, Ustavni sud nije nadležan da supstituirá redovne sudove u procjeni činjenica i dokaza, već je općenito zadatak redovnih sudova da ocijene činjenice i dokaze koje su izveli (vidi, Evropski sud, *Thomas protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, presuda od 10. maja 2005. godine, aplikacija broj 19354/02). Zadatak Ustavnog suda je da ispita da li je eventualno došlo do povrede ili zanemarivanja ustavnih prava (pravo na pravično suđenje, pravo na pristup sudu, pravo na djelotvoran pravni lijek i dr.), te da li je primjena zakona bila, eventualno, proizvoljna ili diskriminacijska.

24. Izuzetno, kada ocijeni da je u određenom postupku redovni sud proizvoljno postupao kako u utvrđivanju činjenica, tako i u primjeni relevantnih pozitivnopravnih propisa (vidi, Ustavni sud, Odluka broj *AP 311/04* od 22. aprila 2005. godine, stav 26), može se upustiti u ispitivanje načina na koji su nadležni sudovi utvrđivali činjenice i na tako utvrđene činjenice primijenili pozitivnopravne propise. Očigledna proizvoljnost u primjeni relevantnih propisa nikada ne može voditi ka pravičnom postupku (vidi Odluku Ustavnog suda broj *AP 1293/05* od 12. septembra 2006. godine, tačka 25. i dalje).

25. Ustavni sud, prije svega, podsjeća da je u svojoj praksi rješavao slično činjenično i pravno pitanje, i to u Odluci broj *AP 2986/11* (vidi Odluku Ustavnog suda broj *AP 2986/11* od 18. novembra 2014. godine, dostupnu na web-stranici Ustavnog suda www.ustavisud.ba) u kojoj je utvrdio povredu ustavnog prava na pravično suđenje zbog toga što su redovni sudovi proizvoljno primijenili materijalno pravo koji su, u konačnici, zbog zastare i nedostatka pasivne legitimacije, odbili tužbeni zahtjev usmjeren na obavezivanje tuženog da apelantu u tom predmetu isplati naknadu na ime oduzetog zemljišta za izgradnju regionalnog puta. Rješavajući pitanje zastare potraživanja u slučaju kada je izvršena faktička eksproprijacija, Ustavni sud je u Odluci broj *AP 2986/11* istakao da "u odnosu na zastaru potraživanja u kojem dijelu su redovni sudovi u osporenim odlukama zaključili da je potraživanje tužitelja zastarjelo, jer je prošao i subjektivni i objektivni rok iz člana 376. ZOO, Ustavni sud ukazuje na pravno shvatanje usaglašeno 30. januara 2014. godine na Panelima za ujednačavanje sudske prakse iz građanske oblasti. Na navedenim panelima je raspravljano o slučajevima izgradnje objekata od javnog interesa ili izvođenja drugih radova od javnog interesa koji imaju kao posljedicu potpuno ili djelimično oduzimanje prava vlasništva fizičkih ili pravnih lica na nekretninama iako ne postoji odluka o oduzimanju, odnosno odluka o utvrđivanju javnog interesa i rješenja o eksproprijaciji. Dakle, raspravljalo se o slučajevima koje pravna teorija i sudska praksa podvode pod pojam faktičkog deposediranja, odnosno tzv. faktičke eksproprijacije. Usaglašeno je pravno shvatanje da zahtjev za novčanu naknadu zbog izvršene faktičke eksproprijacije ne zastarijeva. Naime, ukazano je da su u slučaju faktičke eksproprijacije fizička ili pravna lica lišena prava vlasništva, pa je osnov tužbenog zahtjeva, ustvari, zahtjev za povrat vlasništva. Budući da povrat i uspostavljanje prijašnjeg stanja nisu mogući zbog privođenja namjeni ranije nekretnine, to tužiteljima pripada pravo da traže naknadu za oduzete nekretnine. Dovodeći navedeno u kontekst konkretnog predmeta, proizlazi da obrazloženja osporenih presuda i u ovom dijelu ukazuju na to da su redovni sudovi proizvoljno primijenili materijalno pravo".

26. S obzirom na to da je i u konkretnom slučaju izvršena faktička eksproprijacija, a da su redovni sudovi utvrdili da je apelantovo predmetno potraživanje zastarjelo, jer su do dana podnošenja tužbe protekli rokovi propisani odredbama člana 376. ZOO, Ustavni sud smatra da se navedeni stav iz Odluke broj *AP 2986/11* da zahtjevi zbog izvršene faktičke eksproprijacije ne zastarijevaju može primijeniti i na konkretan slučaj. Zbog navedenog, Ustavni sud se, umjesto posebnog obrazloženja ove odluke, u potpunosti poziva na obrazloženje u Odluci broj *AP 2986/11* u vezi sa nezastarijevanjem potraživanja zbog izvršene faktičke eksproprijacije. Osim toga, Ustavni sud smatra da je i stav Vrhovnog suda proizvoljan i neargumentiran da se u slučajevima u kojima je na ovakav način izvršena eksproprijacija oduzeta zemljišta treba da smatraju kao "propala" za apelanta (i ostala lica u istoj situaciji), jer bi se prihvatanjem takvog stava otvorila mogućnost za legalno deposediranje bez ikakve naknade a što bi direktno vodilo stvaranju pravne nesigurnosti. Zbog svega navedenog, Ustavni sud smatra apelantove navode o proizvoljnoj primjeni materijalnog prava osnovanim.

27. Imajući u vidu sve navedeno, Ustavni sud zaključuje da je prekršeno apelantovo pravo na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

Pravo na imovinu

28. Apelant smatra da mu je osporenom presudom Vrhovnog suda prekršeno i pravo na imovinu iz člana II/3.k) Ustava i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju, te da apelant kršenje tog prava vezuje za primjenu materijalnog prava. S obzirom na navedeno, kao i na utvrđeno kršenje prava na pravično suđenje zbog proizvoljne primjene materijalnog prava, Ustavni sud smatra da nema potrebe da posebno razmatra navode o kršenju prava na imovinu.

VIII. Zaključak

29. Postoji kršenje prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije kada je redovni sud u osporenoj odluci proizvoljno primijenio materijalno pravo u odnosu na zastaru apelantovog potraživanja u slučaju tzv. faktičke eksproprijacije.

30. Na osnovu člana 59. st. 1. i 2. i člana 62. stav 1. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

31. Prema članu VI/5. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obavezujuće.

Predsjednica
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Valerija Galić, s. r.

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u Velikom vijeću, u predmetu broj **AP 4457/11**, rješavajući apelaciju **Ahmeta Kadrića**, na temelju članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 57. stavak 2. točka b), članka 59. st. 1. i 2. i članka 62. stavak 1. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine" br. 22/14 i 57/14), u sastavu:

Valerija Galić, predsjednica
Miodrag Simović, dopredsjednik
Seada Palavrić, dopredsjednica
Mato Tadić, sudac
Mirsad Čeman, sudac
Zlatko M. Knežević, sudac

na sjednici održanoj 9. prosinca 2014. godine donio je

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Usvaja se apelacija **Ahmeta Kadrića**.

Utvrđuje se povreda prava na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda.

Ukida se Presuda Vrhovnog suda Republike Srpske broj 91 o P 000367 09 Rev od 24. kolovoza 2011. godine.

Predmet se vraća Vrhovnom sudu Republike Srpske, koji je dužan po žurnom postupku donijeti novu odluku, sukladno članku II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članku 6. stavak 1. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda.

Nalaže se Vrhovnom sudu Republike Srpske da, sukladno članku 72. stavak 5. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, u roku od tri mjeseca od dana dostavljanja ove odluke obavijesti Ustavni sud Bosne i Hercegovine o poduzetim mjerama s ciljem izvršenja ove odluke.

Odluku objaviti u "Službenom glasniku Bosne i Hercegovine", "Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine", "Službenom glasniku Republike Srpske" i u "Službenom glasniku Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine".

OBRAZLOŽENJE**I. Uvod**

1. Ahmet Kadrić (u daljnjem tekstu: apelant) iz Goražda, kojeg zastupa Zufer Pjano, odvjetnik iz Goražda, podnio je 18. studenog 2011. godine apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) protiv Presude Vrhovnog suda Republike Srpske (u daljnjem tekstu: Vrhovni sud) broj 91 0 P 000367 09 Rev od 24. kolovoza 2011. godine.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. Na temelju članka 23. Pravila Ustavnog suda, od Vrhovnog suda i JP "Putevi RS" (u daljnjem tekstu: tuženi) zatraženo je 29. svibnja 2014. godine da dostave odgovore na apelaciju.

3. Tuženi je dostavio odgovor 13. lipnja 2014. godine, a Vrhovni sud nije dostavio odgovor u roku koji je istekao 9. lipnja 2014. godine.

III. Činjenično stanje

4. Činjenice predmeta koje proizlaze iz apelantovih navoda i dokumenata predloženih Ustavnom sudu mogu se sumirati na sljedeći način:

5. Stavkom 1. Presude Osnovnog suda u Višegradu (u daljnjem tekstu: Osnovni sud) broj 91 0 P 000367 08 P od 27. kolovoza 2008. godine djelomično je usvojen apelantov tužbeni zahtjev i obvezan tuženi da mu, umjesto povrata nekretnina u prijašnje stanje, isplati naknadu na ime pričinjene štete za poljoprivredno zemljište i nekretnine precizirane u presudi, na ime naknade štete za stabla voćaka, za štalu, drvenu šupu i cjevovod, sve precizirano u presudi, u ukupnom iznosu od 14.686,70 KM sa zakonskim zateznim kamatama počev od 27. kolovoza 2008. godine, kao dana donošenja sudske odluke, pa do isplate, te je obvezan tuženi apelantu naknaditi troškove postupka u iznosu preciziranom u presudi, sve u roku od 30 dana. Stavkom 2. presude odbijen je dio apelantovog tužbenog zahtjeva kojim je tražio da se tuženi obveže da vrati predmetne nekretnine u prijašnje stanje prije izgradnje magistralne ceste Ustiprača-Srbije od 1994. godine koja je izgrađena preko apelantovih parcela, preciziranih u presudi, i da zasađi stabla voćaka, dogradi štalu, sagradi drvenu šupu i postavi cjevovod za vodu, sve precizirano u presudi. Istim stavkom odbijen je i apelantov zahtjev da mu se kamata na dosuđeni novčani iznos dosudi od dana podnošenja tužbe do 27. kolovoza 2008. godine i zahtjev za naknadu troškova preko dosuđenog iznosa. Stavkom 3. presude odbijen je zahtjev tuženog da mu se naknade troškovi sudske pristojbe.

6. U obrazloženju je navedeno da je na temelju dokaza preciziranih u presudi utvrđeno da je apelant vlasnik predmetnih parcela na kojim je boravio do 1993. godine, kada ih je, zbog rata, napustio, te da se ponovno vratio koncem 2003. godine, kada je i saznao za izuzimanje parcela, da je apelant predmetnu tužbu podnio 19. ožujka 2008. godine, da je Vlada RS donijela odluku od 22. siječnja 2004. godine kojom je utvrđeno da se osniva tuženi kao pravni sljednik Republičke direkcije za puteve, da je člankom 3. Zakona o javnim putevima propisano da su javne ceste dobra u općoj upotrebi i u vlasništvu RS, a da je člankom 11. istog zakona propisano da će upravljanje, građenje, održavanje i zaštitu mreže magistralnih i regionalnih cesta vršiti tuženi, da je Vlada RS donijela Odluku o utvrđivanju općeg interesa za izgradnju magistralnog puta Ustiprača-Srbije broj 02-1066/97 od 15. kolovoza 1997. godine kojom je utvrdila da je od općeg interesa izgradnja magistralne ceste Ustiprača-Srbije i da se u tu svrhu može izvršiti potpuna i nepotpuna eksproprijacija nekretnina koje zahvata trasa projektiranog cestovnog pravca a da je korisnik eksproprijacije tih nekretnina Republička direkcija za puteve,

da nikada nije izvršen zakonom propisani postupak eksproprijacije apelantovih nekretnina, ali da su one izuzete od apelanta i da kroz njih prolazi predmetna cesta koja nikada nije završena, ali da je puštena u promet, da je odredbom članka 25. Zakona o osnovnim svojinsko-pravnim odnosima (u daljnjem tekstu: Zakon), između ostalog, propisano da, ako je graditelj znao graditi na tuđem zemljištu ili ako to nije znao, a vlasnik se tome odmah usprotivio, vlasnik zemljišta može tražiti da mu pripadne pravo vlasništva na građevinski objekt, ili da graditelj poruši građevinski objekt i vrati zemljište u prvobitno stanje, ili da mu graditelj isplati prometnu cijenu zemljišta, te da vlasnik zemljišta navedeni izbor može ostvariti najkasnije u roku od tri godine od dana završetka gradnje građevinskog objekta, a po proteku tog roka može zahtijevati isplatu prometne cijene zemljišta.

7. U svezi s tim, Osnovni sud je naveo da je tuženi istaknuo prigovor zastare potraživanja, ali da taj prigovor nije utemeljen, budući da je tuženi bio dužan dokazati da su od dana završetka izgradnje ceste protekle tri godine, jer je odredbom članka 123. Zakona o parničnom postupku (u daljnjem tekstu: ZPP) propisano da je svaka strana dužna ponuditi dokaze za svoje navode. Osnovni sud je naveo da je u konkretnom slučaju tuženi svoje navode mogao dokazati upotrebom dozvolom za navedenu cestu, što predstavlja dokaz da je izgradnja ceste završena, ali da tuženi nije dostavio takvu dozvolu, niti je dokazao da je izvršen tehnički prijem ceste zbog čega je taj sud prigovor zastare odbio kao neutemeljen. Dalje, navedeno je da je započeta izgradnja navedene ceste koja nije asfaltirana, ali je u upotrebi, zbog čega, prema obrazloženju Osnovnog suda, nije moguće udovoljiti apelantovom zahtjevu za povrat nekretnine u prijašnje stanje, ali da je moguće apelantu dosuditi naknadu štete. U svezi s tim, Osnovni sud je istaknuo da je tuženi podnio prigovor zastare i naknade štete, ali da je taj sud i ovaj prigovor odbio kao neutemeljen. Osnovni sud je naveo da je odredbom članka 376. Zakona o obligacionim odnosima (u daljnjem tekstu: ZOO) propisano da potraživanje naknade štete zastarijeva za tri godine od kada je oštećeni saznao za štetu i osobu koja je štetu učinila a da u svakom slučaju zastarijeva u roku od pet godina otkako je šteta nastala. Prema obrazloženju Osnovnog suda, pošto je apelant za štetu saznao koncem 2003. godine a tužbu podnio 19. ožujka 2008. godine, prema zaključku tog suda, nije protekao objektivni rok od pet godina. Imajući u vidu navedeno, te nalaz i mišljenje vještaka građevinske i poljoprivredne struke, Osnovni sud je donio presudu kao u izreci.

8. Protiv navedene presude tuženi je podnio priziv Okružnom sudu u Istočnom Sarajevu (u daljnjem tekstu: Okružni sud) koji je Presudom broj 91 0 P 000367 08 GŽ od 29. svibnja 2009. godine priziv odbio i potvrdio prvostupanjsku presudu.

9. Protiv navedene presude tuženi je izjavio reviziju Vrhovnom sudu, koji je Presudom broj 91 0 P 000367 09 Rev od 24. kolovoza 2011. godine reviziju usvojio, obje nižestupanjske presude preinačio tako što je u cijelosti odbijen apelantov tužbeni zahtjev. U obrazloženju presude Vrhovni sud je ponovio utvrđeno činjenično stanje i pravno stajalište nižestupanjskih sudova, te naveo da je zaključio da su obje nižestupanjske presude utemeljene na pogrešnoj primjeni materijalnog prava. Vrhovni sud je istaknuo da je pogrešno pozivanje tih sudova na odredbe članka 25. Zakona, jer u konkretnom slučaju tuženi nije stekao pravo vlasništva na zemljištu. Vrhovni sud je naveo da, u smislu navedenog članka, graditelj može biti samo osoba koja može biti nositelj prava vlasništva, pa se, prema obrazloženju Vrhovnog suda, na građenje koje obavlja društveno-pravni subjekt na tuđem zemljištu, kao što je u konkretnom predmetu slučaj, ove

odredbe ne primjenjuju. Vrhovni sud je, također, obrazložio da je apelant građenjem u konkretnom slučaju izgubio pravo vlasništva na spornom dijelu zemljišta i da se apelantu desila ista situacija kao da je zemljište propalo. Vrhovni sud je istaknuo da, ako je graditelj/tuženi i bio nesavjestan, njegova se odgovornost, prema mišljenju Vrhovnog suda, svodi na odgovornost za štetu i procjenjuje se prema odredbama članka 376. st. 1. i 2. ZOO. S tim u svezi je obrazloženo da, pošto je šteta nastala 1994. godine a za nju je apelant, navodno, saznao tek koncem 2003. godine, a tužbu je podnio tek 19. ožujka 2008. godine, to je, prema mišljenju Vrhovnog suda, nepobitno protekao i subjektivni trogodišnji zastarni rok koji se računa od dana saznanja za štetu i počinitelja i objektivni petogodišnji rok (koji je počeo teći od 19. lipnja 1996. godine kao dana ukidanja neposredne ratne opasnosti i ratnog stanja) od dana nastanka štete, čime je, prema obrazloženju Vrhovnog suda, zastarjelo apelantovo potraživanje. Imajući u vidu navedeno, Vrhovni sud je donio odluku kao u dispozitivu.

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

10. Apelant smatra da mu je osporenom presudom prekršeno pravo na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (u daljnjem tekstu: Europska konvencija), kao i pravo na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju. Kršenje navedenih prava apelant vidi u pogrešno utvrđenom činjeničnom stanju i proizvoljno primjeni materijalnog prava. Smatra da je taj sud proizvoljno primijenio odredbe članka 376. ZOO umjesto odredaba članka 25. Zakona, te utvrdio da je apelant izgubio vlasništvo na tom zemljištu, što nije točno. Apelant navodi i da je Vrhovni sud u drugim predmetima sa istom pravnom i činjeničnom osnovom donio drugačije odluke, čime je stvorio pravnu nesigurnost.

b) Odgovor na apelaciju

11. Tuženi je naveo da je apelacija neutemeljena, budući da tuženi nije pasivno legitimiran, jer to može biti samo Republika Srpska, te da uopće nije bitno je li put završen, već samo činjenica da je zastarni rok počeo teći od dana izuzimanja nekretnina, pa je zbog tog razloga, prema mišljenju tuženog, presuda Vrhovnog suda pravilna i zakonita.

V. Relevantni podaci

12. **Zakon o obligacionim odnosima** ("Službeni list SFRJ" br. 29/78, 39/85, 45/89 i 57/89, "Službeni glasnik Republike Srpske" br. 17/93, 3/96, 39/03 i 74/04) u relevantnom dijelu glasi:

Član 376. st. 1. i 2.

Potraživanja naknade prouzrokovane štete zastarijeva za tri godine od kada je oštećenik saznao za štetu i za lice koje je štetu počinilo.

U svakom slučaju ovo potraživanje zastarijeva za pet godina od kada je šteta nastala.

13. U **Zakonu o eksproprijaciji** ("Službeni glasnik Republike Srpske" br. 112/06, 37/07 i 110/08) relevantne odredbe glase:

Član 2.

Eksproprijacija je oduzimanje ili ograničenje prava vlasništva na nepokretnostima uz pravičnu naknadu koja ne može biti niža od tržišne vrijednosti nepokretnosti.

Član 3. stav 1.

(1) Nepokretnost se može eksproprijirati radi izvođenja radova ili izgradnje objekata ekonomske infrastrukture: saobraćajnice, vodoprivredne, energetske i telekomunikacijske,

objekata za zaštitu čovjekove okoline i zaštitu od elementarnih nepogoda, te istraživanja rudnog i drugih prirodnih bogatstava.

Član 4.

Predmet eksproprijacije su nepokretnosti u vlasništvu fizičkih ili pravnih lica.

Član 5. stav 1.

(1) Nepokretnost se može eksproprijirati nakon što je na način određen ovim zakonom utvrđen opšti interes za izgradnju objekta, odnosno izvođenje drugih radova na toj nepokretnosti.

Član 29.

Ako su uz prijedlog za eksproprijaciju podneseni dokazi iz člana 25. ovog zakona i ako su tim dokazima utvrđene potrebne činjenice, organ uprave usvojiti će rješenjem prijedlog za eksproprijaciju a u protivnom odbit će taj prijedlog.

Član 33.

(1) Korisnik eksproprijacije, Republika Srpska, stiče pravo na posjed eksproprijisane nepokretnosti danom konačnosti rješenja o eksproprijaciji.

(2) Korisnik eksproprijacije, jedinica lokalne samouprave, stiče pravo na posjed eksproprijisane nepokretnosti danom pravosnažnosti rješenja o eksproprijaciji, ukoliko je do tada ranijem vlasniku isplatila naknadu za eksproprijisanu nepokretnost, odnosno predala u posjed drugu odgovarajuću nepokretnost, a u protivnom, danom isplate naknade, odnosno predajom u posjed druge odgovarajuće nepokretnosti, ukoliko se raniji vlasnik i korisnik eksproprijacije drugačije ne sporazumiju.

(3) Izuzetno, kada je u pitanju izgradnja objekata infrastrukture, Vlada može na zahtjev korisnika eksproprijacije koji je iznio valjane razloge za potrebu hitnog stupanja u posjed nepokretnosti, riješiti da mu se ta nepokretnost preda u posjed i prije konačnosti rješenja o eksproprijaciji, ako utvrdi da je to neophodno zbog hitnosti slučaja ili da bi se spriječila znatnija šteta.

(4) Prije donošenja rješenja iz prethodnog stava moraju se obezbijediti dokazi o stanju i vrijednosti eksproprijisanih nepokretnosti (nalaz i mišljenje vještaka kao i druge relevantne dokaze u vezi sa procjenom vrijednosti eksproprijisanih nepokretnosti).

(5) Odredba stava 3. ovog člana ne odnosi se na slučajeve kada je predmet eksproprijacije stambena ili poslovna zgrada, za koju korisnik eksproprijacije nije obezbijedio drugu odgovarajuću nepokretnost.

(6) Protiv rješenja iz stava 3. ovog člana može se voditi upravni spor.

(7) Tužba podnesena protiv rješenja iz stava 3. ovog člana ne odlaže njegovo izvršenje.

Član 53. stav 1.

(1) Naknada za eksproprijisanu nepokretnost određuje se po pravilu davanjem druge odgovarajuće nepokretnosti koja odgovara vrijednosti nepokretnosti koja se eksproprijira u istoj opštini ili gradu, kojom se vlasniku nepokretnosti koja se eksproprijira omogućavaju približno isti uslovi korištenja kakve je imao koristeći tu nepokretnost.

Član 54. st. 1. i 2.

(1) Ako vlasnik nepokretnosti koja se eksproprijira, ne prihvati na ime naknade drugu odgovarajuću nepokretnost ili ako korisnik eksproprijacije ne može da obezbijedi takvu nepokretnost, određuje se pravična naknada u novcu koja ne može biti niža od tržišne vrijednosti nepokretnosti koja se eksproprijira u vrijeme donošenja prvostepenog rješenja o eksproprijaciji, odnosno u vrijeme sklapanja sporazuma.

(2) *Tržišna vrijednost izražena je u cijeni koja se za određenu nepokretnost može postići na tržištu i koja zavisi od odnosa ponude i potražnje u vrijeme njenog utvrđivanja.*

VI. Dopustivost

14. Sukladno članku VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud, također, ima apelacijsku nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom ustavu kada ona postanu predmetom spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

15. Sukladno članku 18. stavak 1. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njome pobija, iscrpljeni svi učinkoviti pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnositelj apelacije primio odluku o posljednjem učinkovitom pravnom lijeku kojeg je koristio.

16. U konkretnom slučaju predmet osporavanja apelacijom je Presuda Vrhovnog suda broj 91 0 P 000367 09 Rev od 24. kolovoza 2011. godine protiv koje nema drugih učinkovitih pravnih lijekova mogućih prema zakonu. Potom, osporenu presudu apelant je primio 21. rujna 2011. godine a apelacija je podnesena 18. studenog 2011. godine, tj. u roku od 60 dana, kako je propisano člankom 18. stavak 1. Pravila Ustavnog suda. Konačno, apelacija ispunjava i uvjete iz članka 18. st. 3. i 4. Pravila Ustavnog suda, jer ne postoji neki formalni razlog zbog kojeg apelacija nije dopustiva, niti je očigledno (*prima facie*) neutemeljena.

17. Imajući u vidu odredbe članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 18. st. 1, 3. i 4. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je utvrdio da predmetna apelacija ispunjava uvjete u pogledu dopustivosti.

VII. Meritum

18. Apelant pobija navedenu presudu, tvrdeći da su tom presudom prekršena njegova prava iz članka II/3.(e) i (k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

Pravo na pravično suđenje

19. Članak II/3. Ustava Bosne i Hercegovine u relevantnom dijelu glasi:

Sve osobe na teritoriju Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i temeljne slobode iz ovog članka stavak 2, što uključuje:

e) Pravo na pravično saslušanje u građanskim i krivičnim stvarima, i druga prava vezana za krivične postupke.

20. Članak 6. stavak 1. Europske konvencije u relevantnom dijelu glasi:

1. Prilikom utvrđivanja građanskih prava i obveza ili osnovanosti bilo kakve krivične optužbe protiv njega, svako ima pravo na pravičnu i javnu raspravu u razumnom roku pred neovisnim i nepristranim, zakonom ustanovljenim sudom. [...]

21. Ustavni sud zapaža da je u konkretnom slučaju predmet spora bilo apelantovo pravo na naknadu zbog eksproprijiranih nekretnina, dakle, da se radilo o postupku u kojem je odlučivano o pravima i obvezama građanskopravne naravi, pa su članak II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članak 6. Europske konvencije primjenjivi.

22. Apelant smatra da je Vrhovni sud pogrešno utvrdio činjenično stanje i proizvoljno primijenio materijalno pravo kada je utvrdio da je apelant izgubio pravo vlasništva na spornom zemljištu i da zbog toga nije bilo moguće na njegov slučaj primijeniti odredbe članka 25. Zakona, nego odredbe članka 376. ZOO, pa da je u tom smislu njegovo potraživanje po osnovi naknade za oduzeto zemljište zastarjelo.

23. S tim u svezi, Ustavni sud, prije svega, ukazuje da, prema praksi Europskog suda i Ustavnog suda, zadatak ovih sudova nije preispitivanje zaključaka redovitih sudova u pogledu činjeničnog stanja i primjene prava (vidi, Europski sud, *Pronina protiv Rusije*, odluka o dopustivosti od 30. lipnja 2005. godine, aplikacija broj 65167/01). Naime, Ustavni sud nije nadležan supstituirati redovite sudove u procjeni činjenica i dokaza, već je općenito zadatak redovitih sudova da ocijene činjenice i dokaze koje su izveli (vidi, Europski sud, *Thomas protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, presuda od 10. svibnja 2005. godine, aplikacija broj 19354/02). Zadatak Ustavnog suda je ispitati je li eventualno došlo do povrede ili zanemarivanja ustavnih prava (pravo na pravično suđenje, pravo na pristup sudu, pravo na učinkovit pravni lijek i dr.), te je li primjena zakona bila, eventualno, proizvoljna ili diskriminacijska.

24. Iznimno, kada ocijeni da je u određenom postupku redoviti sud proizvoljno postupao kako u utvrđivanju činjenica, tako i u primjeni relevantnih pozitivnopravnih propisa (vidi, Ustavni sud, Odluka broj *AP 311/04* od 22. travnja 2005. godine, stavak 26), može se upustiti u ispitivanje načina na koji su nadležni sudovi utvrđivali činjenice i na tako utvrđene činjenice primijenili pozitivnopravne propise. Očigledna proizvoljnost u primjeni relevantnih propisa nikada ne može voditi ka pravičnom postupku (vidi Odluku Ustavnog suda broj *AP 1293/05* od 12. rujna 2006. godine, točka 25. i dalje).

25. Ustavni sud, prije svega, podsjeća da je u svojoj praksi rješavao slično činjenično i pravno pitanje, i to u Odluci broj *AP 2986/11* (vidi Odluku Ustavnog suda broj *AP 2986/11* od 18. studenog 2014. godine, dostupnu na web-stranici Ustavnog suda www.ustavnisud.ba) u kojoj je utvrdio povredu ustavnih prava na pravično suđenje zbog toga što su redoviti sudovi proizvoljno primijenili materijalno pravo koji su, u konačnici, zbog zastare i nedostatka pasivne legitimacije, odbili tužbeni zahtjev usmjeren na obvezivanje tuženog da apelantu u tom predmetu isplati naknadu na ime oduzetog zemljišta za izgradnju regionalne ceste. Rješavajući pitanje zastare potraživanja u slučaju kada je izvršena faktička eksproprijacija, Ustavni sud je u Odluci broj *AP 2986/11* istaknuo da "u odnosu na zastaru potraživanja u kojem dijelu su redoviti sudovi u osporenim odlukama zaključili da je potraživanje tužitelja zastarjelo, jer je prošao i subjektivni i objektivni rok iz članka 376. ZOO, Ustavni sud ukazuje na pravno shvaćanje usaglašeno 30. siječnja 2014. godine na Panelima za ujednačavanje sudske prakse iz građanske oblasti. Na navedenim panelima je raspravljano o slučajevima izgradnje objekata od javnog interesa ili izvođenja drugih radova od javnog interesa koji imaju kao posljedicu potpuno ili djelomično oduzimanje prava vlasništva fizičkih ili pravnih osoba na nekretninama iako ne postoji odluka o oduzimanju, odnosno odluka o utvrđivanju javnog interesa i rješenja o eksproprijaciji. Dakle, raspravljalo se o slučajevima koje pravna teorija i sudska praksa podvode pod pojam faktičkog deposediranja, odnosno tzv. faktičke eksproprijacije. Usuglašeno je pravno shvaćanje da zahtjev za novčanu naknadu zbog izvršene faktičke eksproprijacije ne zastarijeva. Naime, ukazano je da su u slučaju faktičke eksproprijacije fizičke ili pravne osobe lišene prava vlasništva, pa je osnova tužbenog zahtjeva, ustvari, zahtjev za povrat vlasništva. Budući da povrat i uspostava prijašnjeg stanja nisu mogući zbog privođenja namjeni ranije nekretnine, to tužiteljima pripada pravo tražiti naknadu za oduzete nekretnine. Dovodeći navedeno u kontekst konkretnog predmeta, proizlazi da obrazloženja osporenih presuda i u ovom dijelu ukazuju na to da su redoviti sudovi proizvoljno primijenili materijalno pravo".

26. Obzirom na to da je i u konkretnom slučaju izvršena faktička eksproprijacija, a da su redoviti sudovi utvrdili da je

apelantovo predmetno potraživanje zastarjelo, jer su do dana podnošenja tužbe protekli rokovi propisani odredbama članka 376. ZOO, Ustavni sud smatra da se navedeno stajalište iz Odluce broj *AP 2986/11* da zahtjevi zbog izvršene fактичке експропријације не застаријеву могу примјенити и на конкретан случај. Zbog navedenog, Ustavni sud se, umjesto posebnog образложења ове одлуке, у потпуности позива на образложење у Odluci број *AP 2986/11* у свежи са незастаријевањем потраживања због извршене фактичке експропријације. Осим тога, Ustavni sud сматра да је и стajалиште Vrhovnog suda произвољно и неargumentirano да се у случајевима у којима је на овакав начин извршена експропријација одузета земљишта требају сматрају као "propala" за апеланта (и остале особе у истој ситуацији), јер би се прихватањем таквог стajалишта отворила могућност за легално депоједирање без икакве накнаде а што би изравно водило стварању правне несигурности. Zbog свега наведеног, Ustavni sud сматра апелантове наводе о произвољној примјени материјалног права утeмeљеним.

27. Имајући у виду све наведено, Ustavni sud закључује да је прекршено апелантово право на прaviчно суђење из члanka II/3.(e) Устава Босне и Херцеговине и члanka 6. ставак 1. Европске конвенције.

Pravo na imovinu

28. Апелант сматра да му је оспореном пресудом Vrhovnog suda прекршено и право на имовину из члanka II/3.(k)

Устава и члanka 1. Протокола број 1 уз Европску конвенцију, те да апелант кршење тог права везује за примјену материјалног права. Обзиром на наведено, као и на утврђено кршење права на прaviчно суђење због произвољне примјене материјалног права, Ustavni sud сматра да нема потребе посебнице разматрати наводе о кршењу права на имовину.

VIII. Закључак

29. Постоји кршење права на прaviчно суђење из члanka II/3.(e) Устава Босне и Херцеговине и члanka 6. ставак 1. Европске конвенције када је редовити суд у оспореној одлуци произвољно примјенио материјално право у односу на застару апелантовог потраживања у случају тзв. фактичке експропријације.

30. На основу члanka 59. ст. 1. и 2. и члanka 62. ставак 1. Правила Уставног суда, Ustavni sud је одлучио као у диспозитиву ове одлуке.

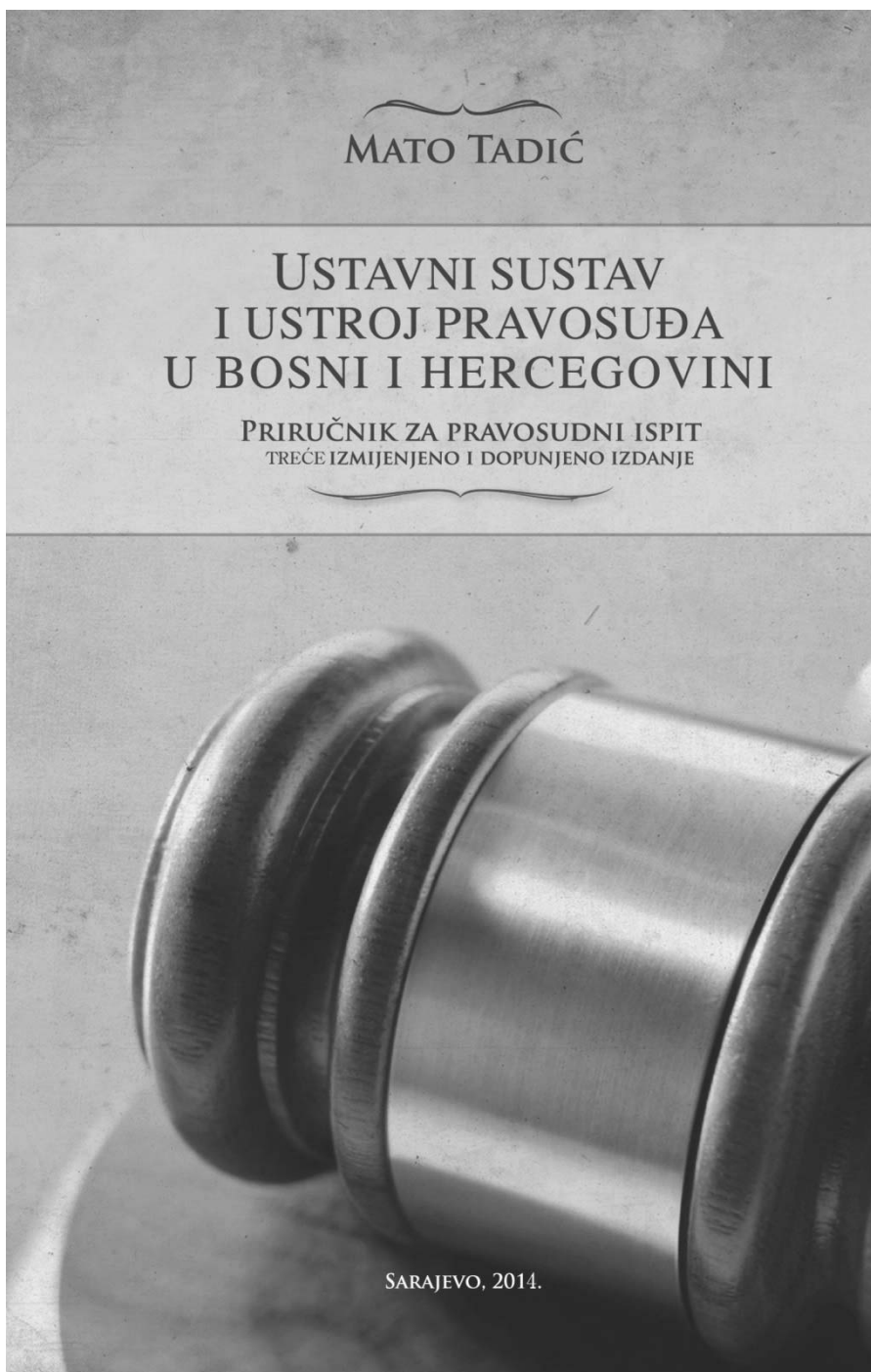
31. Према члankу VI/5. Устава Босне и Херцеговине, одлуке Уставног суда су коначне и обвезујуће.

Предсједница
Уставног суда Босне и Херцеговине
Valerija Galić, v. r.

САДРЖАЈ

**САВЈЕТ МИНИСТРА
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ**

30	Одлука о издвајању средстава за суфинансирање "Фонда за реформу јавне управе" из Буџета институција Босне и Херцеговине и међународних обавеза Босне и Херцеговине за период 2015. - 2017. године (српски језик)		
	Одлука о издвајању средстава за суфинансирање "Фонда за реформу јавне управе" из Budžeta institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine za period 2015. - 2017. godine (bosanski jezik)	1	18
	Одлука о издвајању средстава за суфинансирање "Фонда за реформу јавне управе" из Proračuna institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine, za razdoblje 2015. - 2017. godine (hrvatski jezik)	1	18
31	Одлука о визама (српски језик)	2	
	Одлука о визама (bosanski jezik)	2	
	Одлука о визама (hrvatski jezik)	8	
		13	
32	Одлука о одобравању средстава из текуће резерве Буџета институција Босне и Херцеговине и међународних обавеза Босне и Херцеговине за 2014. годину (српски језик)		18
	Одлука о одобравању средстава из текуће резерве Budžeta institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine za 2014. godinu (bosanski jezik)		18
	Одлука о одобравању средстава из текуће причуве Proračuna institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine za 2014. godinu (hrvatski jezik)		18
	УСТАВНИ СУД БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ		
	Одлука број АП 2845/11 (српски језик)	33	19
	Одлука број АП 2845/11 (bosanski jezik)		21
	Одлука број АП 2845/11 (hrvatski jezik)		24
	Одлука број АП 4457/11 (српски језик)	34	27
	Одлука број АП 4457/11 (bosanski jezik)		31
	Одлука број АП 4457/11 (hrvatski jezik)		34

Издавач: Овлаштена служба Дома народа Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине, Трг БиХ 1, Сарајево - За издавача: секретар Дома народа Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине Марин Вукоја - Припрема и дистрибуција: ЈП НИО Службени лист БиХ Сарајево, Цемала Биједића 39/III - Директор: Драган Прусина - Телефони: Централна: 722-030 - Директор: 722-061 - Претплата: 722-054, факс: 722-071 - Огласни одјел: 722-049, 722-050, факс: 722-074 - Служба за правне и опште послове: 722-051 - Рачуноводство: 722-044, 722-046 - Комерцијала: 722-042 - Претплата се утврђује полугодишње, а уплата се врши УНАПРИЈЕД у корист рачуна: UNICREDIT BANK д.д. 338-320-22000052-11, ВАКУФСКА БАНКА д.д. Сарајево 160-200-00005746-51, NYRO-ALPE-ADRIA-BANK А.Д. Бања Лука, филијала Брчко 552-000-00000017-12, RAIFFEISEN BANK д.д. БиХ Сарајево 161-000- 00071700-57 - Штампана: ГИК "ОКО" д. д. Сарајево - За штампарију: Мевлудин Хамзић - Рекламације за непримљене бројеве примају се 20 дана од изласка гласила. "Службени гласник БиХ" је уписан у евиденцију јавних гласила под редним бројем 731. Упис у судски регистар код Кантоналног суда у Сарајево, број УФ/1 - 2168/97 од 10.07.1997. године. - Идентификацијски број 4200226120002. - Порезни број 01071019. - ПДВ број 200226120002. Молимо претплатнике да обавезно доставе свој ПДВ број издавања пореске фактуре. Претплата за I полугодиште 2015. за "Службени гласник БиХ" и "Међународне уговоре" 120,00 КМ, "Службене новине Федерације БиХ" 110,00 КМ.

Web издање: <http://www.sluzbenilist.ba> - годишња претплата 200,00 КМ